

Universitätsbibliothek Wuppertal

Diodori Sicvli Bibliothecæ Historicæ Libri XV

Diodorus <Siculus>

Basileæ, 1578

Liber quartus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1046](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1046)

Cadmus Agenoris Olympijs dijs antiquior dicēdus est. Hęc à Libyis de Baccho tradita. Nos iuxta ordinē à nobis præscriptū, tertiu descripsimus librum.

DIODORI SICV-
LI LIBER QVARTVS.

PROE MIVM DE IIS QVAE FABVLOSE
apud historicos feruntur de prisca temporibus. Cap. I.

Aud sanē nos fugit, uetustarū rerum scriptoribus ut in mul-
tis labantur contingere. Nam & antiquitas perobscurā am-
biguitatem præbet scribētibus: & temporū descriptio haud
facilis cognitu, quandoq; detrahit legentibus fidē. Heroum
præterea, semideorumq; & cæterorum uirorum multiplex
ac uarium genus non satis exquisitē explicari potest. Acci-
dit insuper, quod omnium est difficillimum, ut de antiquo-

rum gestis fabulisq; scriptores inter se admodum dissentiant. Qua moti re pri-
marij qui postmodum secuti sunt historici, omissis priorū fabulis ad recentio-
res se historias contulere. Ephorus quippe Cymæus Socratis discipulus histo-
riam scripturus, ueteribus prætermisissis rebus, ab Heraclidarum tempore nar-
randi exordium cepit. Callisthenes ac Theopompus, quos eadem tulit ætas,
prisca illa minimē attigerunt. Nos secus arbitrati, onus sumpsimus prisca res
omneis literis mandandi. Maxima enim plurimaq; Heroum, Semideorumq;
tum aliorum excellentium uirorum, meritis à quorum posteris Semideorum
Heroumq; honores ac sacra impensa sunt, egregia facinora extiterunt: qui ta-
men omnes historiæ munere laude sempiterna celebrati sunt. Igitur tribus su-
perioribus libris externarum gentium acta, quæ uē de dijs ferantur, loca insu-
per singula, & quæ in eis fera, aliaq; animantia, ac cætera memoratu digna ad-
miranda uē haberentur retulimus. Hoc autem libro, quæ Græcis de Heroibus
Semideisq; quos prisca celebrauit ætas, tradita sunt, deq; præclaris eorum bel-
lo gestis complectemur: his adijcietes, quæ ab illis in pace ad utilitatem cul-
tumq; hominum inuenta, quæ uē sancita legibus fuere. Initium uerò à Baccho
sumetur: quem in primis antiquum fuisse constat, ac maximis beneficijs uitæ
mortalium profuisse. Dictum est superius à nobis, barbaros quosdam huius
sibi Dei genus uendicare. Nam Aegyptij Deum suum Osiridem eū esse affir-
mant, quem Græci Bacchum uocant. Hunc uolunt omnem circūisse orbē, ui-
ni repertorē, cū uites plantare docuerit: quo facto cōmuni gentiū omniū con-
sensu sit illi immortalitas tributa. Indi quoq; hunc apud se natum ferūt, uiniq;
usum ab eo hominib. traditū. E' quib. licet antea singulatim p multa explicue-
rimus, nunc tamē quæ Græci de hoc scribāt Deo, minimē uisa sunt omittere da.

πρότερον πρὸς
τοῖς ἑλλήσι
ἰσορροπίας.

Cur ueterum
narrationibus
fides non adhi-
beatur.

Ephorus.

Callisthenes.

Theopompus

Libri 4. arg.

DE BACCHO, PRIAPO, HERMAPHRO-
dito, & Musis. Caput II.

Cadmus Agenoris tradunt ex Phœnicia ad peruestigandam Europam
à rege ea lege missum, ut aut uirginem secum reduceret, aut in Phœnici-
am non rediret. Cū diutius quesitā ab se uirginem non inueniret, postposita
patria in Bœotiam peruenisse. Vbi cum responso oraculi Thebas condidisset,
Hermionem postmodum Veneris filiam in uxorem sumpsisse: ex qua Seme-
lem, Ino, Auto noem, Agauem, ac Polydorum genuerit. Semelem Iupiter ob
pulchritudinem in forma hominis cognouit. Quod illa existimans ab Ioue in
sui cōtemptum agi, rogauit ut secum prout cum Iunone assueuerat coiret. Iu-
piter Dei maiestate assumpta, cum tonitribus ac fulgure ad eam descendit. At

Cadmus in Eu-
ropam missus.

Dionysij nata-
les, & benefi-
cia.

illa prægnaans, cum neq; fulguris, neq; tonitru uim ferre posset, filium aborsa igne expirauit. Infantem Iupiter Mercurio dedit, ad antrum Mysæ, quod Phœniciam Nilumq; est, deferendum, à Nymphisq; omni studio curaq; educandum. Vnde ab Ioue Nysæq; Dionysium dixerunt: quod etiam Homerus in hymnis testatur, inquiens. Est Nysa supra montem floridum, sylua procul à Phœnicia ferme Aegypto fluente. Nutritum à Nymphis aiunt, uini uineæq; extitisse authorem. Orbem quoq; ferme obambulantiem, multas regiones reddidisse domesticas: ac propterea maximis apud omnes honoribus celebratū. Docuisse eos insuper, quorum regio uites ferre non posset, potum ex hordeo conficere, quem nonnulli zythum dicunt, paulum à uini sapore differentem. Exercitum quoq; secum non tantum uirorum, sed etiam mulierum circumducens, nefarios homines atq; iniquos merita multauit pœna. In Bœotia iussit in gratiam patriæ omnes urbes liberatas esse, urbe sui nominis condita, quam & liberam pronunciauit. In Indiam cum exercitu transcendens, triennio post multis cum spolijs in Bœotiam redijt. Primus omnium triumphauit, elephanto Indico uectus. Bœotij, ceteriq; Græci, Thraces quoq; in memoriam Indicæ expeditionis sacra Trieterica ei instituerunt. Vnde & in multis Græcis urbibus triennio Bacchides mulieres conueniunt: apud quas de more uirgines thyrsum ferunt, in honorem Dei bacchantes, eiq; per cœtus sacrificantes. Postremo memoria Mænadum, quæ ferunt illi Deo aituisse, hymnis & cantu renouant. Sustulit & omnes impios qui in orbe erant, sed maxime Pentheum ac Lycurgum. Vini inuentio tum propter potus uoluptatem, tum quia corpus reddit ualidius, grata supra modum mortalibus fuit. Aiunt cum purum in cœnis uinum datur, omnes Deum sospitem optare bibenti. Cum uero post cœnam aqua mixtum sumitur, Iouem uocari saluatorem. Nam puri uini potus ad insaniam redigit. Aqua Iouis mixtus, uoluptatem letitiamq; affert, & prohibet insaniam. Ferunt ut deos, rerum ab se inuentarum meritis, maxime Bacchum ac Cererem ab hominibus colit: alterum suauissimi potus authorem, alteram ob fruges ab se repertas. Traditur quoq; & alter multo prior etate fuisse Bacchus, quem aiunt ex Ioue & Proserpina natum, à nonnullisq; appellatum Sabasin. Huius genus sacra honoresq; propter pudorem nocturna occultaq; agunt. Dicitur propter ingenij acumen primus boues ad iugum iunxisse, eorumq; opera frugem iacta semina reddidisse: qua ex re illum cum cornibus finxerunt. Ex semele uero natum posteriorem ferunt, delicijs deditum, molli corpore, ac præ cæteris decoro, uoluptatibus insuper ueneris indulgentem: in exercitu mulierum copiam circumduxisse, armatam hastis thyrsu inuolutis. Tradunt & Musas uirgines cum eo profectas, apprimè eruditas. His tum propter cantus suauitatē, tum quia doctę psallere, bonisq; artibus eruditę erāt, Deus ille oblectabat. Secutus est ipsum Silenus quoq; pædagogus ac nutritor, optimorūq; institutor studium, qui plurimum Baccho ad uirtutem ac gloriam resq; bellicas profuit. Armis bellicis in pugna utebatur, & pardorum pellibus: pacis tempore in solēnitatibus diebusq; festis uestes floridas, molles ac delicatas induebat. Siquando ex potu bibentis caput agitaretur, mitra caput alligabat: unde & Mitriphoros dictus est. Reges posteri pro mitra caput diademate uinciri sunt soliti. Aiunt insuper Bimatrem uocatum, quoniam ex uno patre duo sint orti Bacchi, & matribus duabus. Verum posteriori prioris ascripta sunt gesta. Quapropter qui postmodum secuti sunt, ueritatis ignari, nominisq; ducti similitudine, unicum extitisse Bacchum crediderunt. Ferulam quoq; ex huiusmodi tribuunt ei causa. Cum nouiter reperto uino, nondum aqua infundere consuessent: in amicorū epulis ac festis diebus uinum purum ad uoluptatē potantes, ebrij reddebantur. Qua ex re ligneis baculis quos gestabant, alteri alteros percutientes, plurimos uulnerabāt: quidā peribāt ex uulnere. Vt eiusmodi certamina phiberent, Bacchus, ut modico uino, utq; p fustib. ligneis ferulis u-

terentur

Poculi à yca-
lis & aëuonovs
xci d'ios ca-
rup.

teretur, edixit. Plurima ei cognomina à rebus quas egit, sunt ab hominibus in-
dita. Nam alij Bacchum, à mulieribus quæ Bacchantes illum sequebantur, di-
xere. Alij à torculari quo uinum exprimitur, Lenæum. Quidam Bromium, à
tonitru qui in eius ortu contigit. Brontius insuper ex eadem appellatur causa.
Quinetiam triumphator dicitur, quòd primus omnium de Indis multis cum spo-
lijs in patriam reuersus triumphauit. Alijs quoque cognominibus, quæ longum es-
set recensere, & alienum ab historia, uocatus est. Duplici esse uidetur forma, quo-
niam duo Bacchi extiterunt. Primus barba promissa antiquo more barbâ nu-
trientium fuit. Speciosior posterior, iuuenis, & (ut fertur) deliciosus. Quidam du-
plicem formam illi tributam uolunt, quoniam ebrietas & iracundos efficiat,
& hilares. Satyros etiam, quorum opera in saltatione ac tragœdijs oblectaba-
tur, secum tradit duxisse. Et Musarum quidem optimis institutis, Satyrorum
uero risu ac ioco Bacchus uitam omnem felicem traducebat. Scenicæ præte-
rea artis ac theatrorum inuentorem, & musicæ certaminum institutorem uo-
lunt. Omnes etiam qui in exercitum musicis exercerentur, fecit immunes: quod
& posterius instar Bacchi seruantur. Omnes enim musicæ operam dantes, immu-
nitate potiti sunt. Et de Baccho ne modum excedat oratio, hæc tenus.

Nunc quæ de Priapo traduntur (sunt enim Bacchi rebus contigua) se infert De Priapo
scribendi locus. Fabulantur antiqui, filium Bacchi ac Veneris Priapum fuisse:
ducti uero satis simili coniectura, quòd qui uino indulgent, sint natura ad Ve-
nerem promptiores. Afferunt nonnulli, priscos illos cum uellent hominum
pudenda occultius nominare Priapum dixisse. Alij genitalia dicunt causam es-
se hominum generationis: proptereaque semper extitisse immortalis honore ce-
lebrata. Aegyptij de Priapo scribentes, olim Titanas aiunt Osiride ab se dolis
interfecto, corpus eius in æquas partes diuisisse: ipsaque domo clauis elatis, partem
pudendam in flumen, cum singuli eam respuerent, abiicisse. Isidem postmo-
dum uitam uiri mortem, Titanibus occisis, uiri corpus inquisiuisse, partesque re-
pertas cum in formam hominis compositisset, sacerdotibus tradidisse sepeliendas:
utque ueluti Deum Osiride colerent, imperasse. Sola pudenda non reperta, pro
Deo coli, inque templo suspendi iussit. Hæc de Priapi genere, deque eius honore
ab antiquis Aegyptijs traduntur. Hunc Deum quidam Phallum, alij Typhonem
nominant. Non solum autem in urbium templis, sed in agrestibus quoque locis
tanquam uinearum atque hortorum custos colitur, fructuum fures castigans. Non
solum autem in ceremonijs quæ Baccho impenduntur, sed & in reliquis ferme
alijs huic Deo sacra cum risu & ludo fiunt. Simili ortu fuisse quidam existimant
Hermaphroditum: quem ex Mercurio ac Venere genitum, utriusque parentis De Hermaphrodito.
nomen cepisse ferunt. Hunc Deum esse opinantur promiscua uiri ac feminae
natura: fuisse quoque specie mollitieque corporis feminae similem, & opera exer-
cuisse uiri. Quidam eiusmodi partus afferunt naturæ monstra, quòd raro fiat,
atque aliquid tum bonum, tum malum portendant. Quoniam uero Musarum in De Musis.
Bacchi gestis meminimus, uidetur nunc de his diligentius scribendi tempus.
Plurimi, & ij præsertim qui probantur scriptores, tradunt eas Iouis & Memo-
riæ filias: pauci ex poetis, in quibus est Alcmeon, filias esse Cœli ac Terræ aiunt.
In numero quoque dissentiant: nam quidam tres, alij nouem afferunt extitisse.
Verum nouem numerus inualuit, ijs comprobantibus qui habitus sunt (Home-
rum dico atque Hesiodum, cæterosque eiusmodi) cæteris præstantiores. Home-
rus enim ait, Musas nouem esse pulchritudine eximia. Hesiodus autem recen-
set nomina, Clio, Euterpe, Thalia, Melpomene, Terpsichore, Erato, Polym-
nia, Urania, Calliope, quæ omnium est nobilissima. Harum cuique sua officia
tribuunt, eorum quæ ad musicæ artem spectant, ueluti poeticam, melodiam,
saltationem, choras, astrologiam, reliquasque doctrinas. Multi afferunt, eas fuisse
uirgines, quoniam uirtutis disciplina incorrupta esse uideatur. Musas eo uo-
lunt cognominatas, quòd homines bona utiliaque docent, & quæ ab indoctis

ignorantur. Nomina cuique à proprio munere tribuerunt. Nam Clío propter gloriam, quæ ex poëtarum laudibus oritur, dictam uolunt. Euterpem, propter uoluptatem quæ ab audientibus ex honesti eruditione percipitur. Thalamiam, quòd in longum tempus poëtarum laus parta uirescat. Melpomenem à melodia, qua audientes demulceantur. Terpsichorem, eò quòd audientes oblectat propter bona quæ proueniunt ex doctrina. Erato, quòd docti homines ab omnibus amentur. Polymniam quoniam cætus suauitate poëtas reddit gloria immortales. Uraniam, quòd uiros eruditos ad cœlum tollat. Gloria enim ac sapientia eleuat animos ad cœlestium contemplationem. Calliopem, quòd cætus suauitate cæteras antecedens, magni ab auditoribus æstimetur.

DE HERCVLE ET DVODECIM EIVS LABORIBUS, cæterisque ab eo usque ad uitæ finem gestis.

Cap. II.

Quam difficile sit Hercules gesta describere.

Posteaquam de Musis retuli, nunc gesta Herculis recenseamus. Neque uerò me latet, magna in difficultate uersari tum ueterum rerum, tum præcipue operum Herculis scriptores. Ea enim fuisse amplitudine singuli fatentur, ut omnium quæ memoria hominum complexa est gesta, superare uideatur. Difficile igitur est pro dignitate rerum eius acta scribere: atque ea quæ tanta magnitudine extiterè, ut immortale præmium mereantur, equa factis oratione prosequi. Cùm autem propter uetustatem admirationemque rerum multitudine haud facile crederent scribentibus, necesse fuit in his quæ maxima habebantur, prætermittere quædam: ne omnia scribendo, historiae parum fidei haberetur. Nonnulli enim legentium haud recto iudicio usi, nimis exquisitè antiquas res ex his quæ nunc geruntur, perpendunt, æstimantes Herculis uirtutem ex nostrorum hominum imbecillitate. Ita rerum gestarum nimia magnitudine moti, haudquaquam historicis crediderunt. Verùm in priscis illis rebus, ac fabulis similibus, non omnino ad quadratè ueritas peruestiganda est. Etenim in theatris licet sciamus Minotaurum forma qua fertur, minimè extitisse, nec tricorporem Geryonem: tamen eas fabulas admittimus, fauoreque eius Dei honores augemus. Et sanè periniquè uidetur, cum Hercules, dum uixit, orbis monstra suo labore perdomuerit, homines tantorum beneficiorum immemores, eius laudis claris operibus partem calumniando detrahere: cumque posterum propter ipsius uirtutis excellentiam communi omnium consensu immortalitatem illi tribuerint, nos neque traditam quoque à patribus erga illum Deum pietatè seruare. Verùm his ommissis, opera eius ab initio exponemus, tum poëtarum, tum scriptorum antiquissimos imitati. Ex Danaë Acrisij ac Ioue natum Persea ferunt: ex eo Andromedaque Cephei Electryonem. Is deinceps sumpta Eurydice Pelopis. Alcmenam procreauit. Hanc dolo Iupiter cum cognouisset, Herculem genuit. Hoc pacto Herculis paternum genus ad maximum referunt deorum. Eius uirtutem non solum ex operibus spectare licet, sed etiam ex genere. Iouem enim ferunt tribus noctibus in unam redactis Alcmenæ operam dedisse: maximum futuri roboris indicium, tantum temporis in eo puero creando impensum. Quod non amoris cupiditate, prout in alijs mulieribus contigit, factum est, sed pueri gignendi gratia. Itaque nolens ut Alcmenam aggredi, neque fidens posse illi coitum ob eius prudentiam, persuadere, dolo mulierem aggressus est. Amphitryonis forma assumpta. Adueniens partus tempore Iouem dijs astantibus predixisse ferunt, ea die puerum qui nasceretur, se Persidarum regem facturum. Quibus uerbis mota Iuno, Lucinam filiam iussit comprimere Alcmenæ partum, Eurystheum ante tempus in lucem educere. Iupiter licet consilio frustratur, quod predixerat ratum, & Herculis famam claram esse uolens, dixisse Iunoni fertur, permittere se Eurystheum, ut predixerat, re-

Herculis genus.

rat, regem esse, Herculemque ei subijci uelle: duodecim quoque certamina ab eo perfici, quae Eurystheus mandasset: quibus consummatis fieret immortalis. Alcmena post partum lunonem uerita, puerum in loco exposuit, quem nunc ab eo Herculem campum dicunt. Quo tempore Minerua una cum lunone profecta, cum infantis naturam admiraretur, lunoni suasilit, ut illi mammam praebere. Qua praeter aetatem uiolentius sumpta, luno dolore mota, puerum abiecit. Minerua illum matri detulit nutriendum. Mirabitur merito quis rem insuetam accidisse, ut mater, quam ad filiorum amorem natura compellit, ex se natum perditum iret: nouerca, quae natura odisse priuignos solet, ignorans salua ret infantem. luno deinceps duos dracones ad perdendum misit puerum: quos ille utraque manu faucibus apprehensos stragulauit. Vnde illum Argiui, quoniam lunonis opera gloriam esset adeptus, cum antea Alcaeus uocaret, Herculem dixere. Reliquis imponuntur a parentibus nomina: huic soli uirtus nomen dedit. Interim Amphitryon e Tyrintho pullus, Thebas concessit. Hercules antea educatus optime, certaminum quoque exercitio deditus, & corporis robore excelluit, & animi uirtute. Adhuc ephoebus primum ad liberandas seruitute Thebas operam impendit, tanquam patriae gratias redditurus. Erant subditi Thebani Erigino Minyarum regi, superbe ab eis annis singulis certum tributum exigenti. Sed minime ueritus imperantium uires, re aggressus est memoria dignam. Omnes qui ad exigenda tributa missi erant, male mulctatos ex urbe expulit. Erigino eius rei authorem dari sibi postulante, Creon Thebanorum rex illius potentia territus, paratus est seditionis tradere authorem. At Hercules comparatam adolescentium manum ad libertatem patriae cohortatus, arma ex deorum templis, progenitorum spolia dijs affixa, ad belli usum deprompsit. Nulla enim priuatim in urbe erant arma, sed singulis, regis edicto, ne desciscerent, adempta. Audiens postmodum Hercules Eriginum cum exercitu appropinquare urbi, obuiam cum militibus egressus, in quodam angusto aditu, ubi paucis pugnandi locus erat, regem adortus, praelio uictum occidit, omni illius exercitu deleto: extemploque urbem Orchomeniorum captam, Minyarum prius incensa regia, euertit. Ad quarum rerum famam per uniuersam Graeciam dispersam stupentibus omnibus. Creon rex admiratus adolescentis uirtutem, filiam illi Megaram nuptui despondit: urbisque ueluti filio curam permisit. Eurystheus habens Argis regnum, nota Herculis fama, eum ad perficienda certamina accessit. Renuentem iussit Iupiter Eurystheo obtemperare. At is delphos adiens, consulto super his Deo, responsum tulit a dijs, iniunctum esse ut Eurysthei iussu duodecim certamina perficeret: quibus transactis immortalitate potiretur. Ex ea re haud parum est commotus animo Hercules. Nam & iura indignum uirtute uidebatur, humiliori seruire: & Ioui patri non obtemperare, tum inutile, tum impossibile ducebat. Hanc anxietate perplexo animo, luno rabie iniecit. Itaque in insaniam amentiamque uersus, Iolaum occidere uoluit. Quo fugiente, filios qui prope Megaram habitabant, sagittis uelut hostes appetijt. Paulatim abscedente dementia, praeteritum recognoscens facinus, doluit ex tanta calamitate. Cumque singuli unam eius malo moererent, diu quieuit domi, fugiens hominum consortia & consolationes. Tandem tempore dolorem mitigante, paratus ad subeunda pericula, ad Eurystheum uenit. A quo primum imperatus est, Nemei leonis interficiendi labor. Hic praeter modum ingens, & qui neque ferro, neque aere, neque lapide uulnerari posset, manibus necessario erat occidendus. Versabatur is maxime inter Mycenae ac Nemeam syluam, circa montem quem a casu Tritonem dixerunt. Huius in radicibus, aderat spelunca, ad quam diuertebat belua. Hercules cum ad locum accessisset, fugientem in speluncam insecutus fera, altero aditus ore obturato, manibus leonem comprehensum suffocauit. Detractam pellem corpori tegumentum ad futura pericula circumdedit. Secundum ei certamen additum fuit, interitus hydrae lerneae: ex cuius corpore centum prodibant serpentum capite ceruices: quarum

Eriginus My-
nyarum rex

Hercules fu-
rens.

Nemeus leo.

Lerna.

singulis celsis, duæ renascebantur: ob eamq; rem minimè uinci uidebatur posse, cum pars amputata ualidior redderetur. Hanc difficultatem arte superans, Iolaum monuit ut euestigio incisam ceruicem face lignea, ne efflueret sanguis inureret. Hoc pacto superata belua, sagittas suas eius sanguine tinxit, quo illarum uulnus mortiferū redderetur. Tertius extitit labor datus, ut aprum Erymanthium Arcadiæ uastantem agros, uiuum afferret. Quod mandatū admodum difficile uisum est. Oportebat enim cum eo pugnantē adeo uiribus ualidum animoq; prouidū esse, ut in bestię cōgressu caueret, ne elapsa manibus, dentium discrimen subiret: ne uel ui perimeret arctius constrictā. Hoc arduum factū censebat: sed ea prouidentia certauit, ut bestię uiuam super humeros ad Eurystheum afferret. Qua conspecta, timore ductus rex, in ære se uase abscondit. His actis Hercules Cētauros ob hanc causam expugnauit. Pholus erat Cētaurus, à quo propinquus mons dictus est. Hic hospitem Hercule cum domi suscepisset, defossum antea uini dolium extulit. Hoc tradunt cuidam Centauro olim à Baccho datum, imperatumq; ut tunc uinum proferret, cum adesset Hercules. Quarta postmodum progenie Pholum uerborum Bacchi memoriam, uini dolium aiunt ob Herculis honorem referasse. Verū eius odor, tum uetustate uini, tum uirtute ingens ad propinquos Centauros delatus, ebrios reddidit. Vnā igitur domum Pholi magno ingressi tumultu, ad rapinam uersi sunt Pholus timens, cum se abscondisset, solus Hercules illis obstitit. Pugna erat cū his, qui ex matre dij erant: quibus equorū uelocitas, robur biformis corporis, hominū prudentia inesset. Centauri pars tedis ab radice auulsis, pars magnis saxis, quidam accensis facibus, alij securibus ingentibus certabant. Hercules intrepidus pro dignitate ab se gestorum, pugna lubijt. Iuuit in hoc eos bello mater. Nebula, maximū imbrem infundens, qui haud nocuit quadrupedibus: hominibus uerò solum lubricum fecit. Hoc auxilio fultis Centauris, Hercules tamen superior, multis eorū peremptis, reliquos in fugam uertit. Ex occisis clarissimi erant Daphnis, Argeus, Amphion, Hippotion, Orios, Isoples, Melanchetes, Thereus, Derpos, Phrixus. Qui uerò aufugerūt, meritam deinceps pœnam dedere. Omados, qui in Arcadiā Alcinoi Eurysthei sorori uim attulerat, peremptus est. Qua in re Hercules uirtutē admirati omnes sunt, qui & illū ut hostē priuatim odiret, & iniuriā sit mulieris ultus. Verū cum Pholus Centauros qui in pugna ceciderant, ut cognatos sepeliret, cōtigat ut sagitta à quodam auulsa seipsum feriret: quo uulnere cum curari nequiret, obiit. Hunc Hercules magnificè sepeliijt sub monte: quæ res ei gloriolior omni columna cecidit. Ab ipso enim mons absq; alio epigrammate Pholos cognominatur. Nam montis cognomen qui Pholos dicitur, non epigramma aliquod, sepulti nomen repræsētat. Eodem modo & Chironem arte medicę præditum, inuitus sagitta occidit. Deinceps mandatū Herculi est, ut aureis cornibus ceruam uelocitate eximiam, captam adduceret. hoc certamen absoluit ingenio, quod non inuilius habetur corporis uiribus. Hanc retibus quidam captā aiunt, alij indagine absq; labore deprehētā esse dormientem. Nonnulli continua fessam persecutione, captam esse uolunt. Quod certamen non uel aut periculo est sed ingenio consummatum. Cū mandatum præterea Herculi esset, ut aues ex Stymphalide palude pelleret, arte ac prudentia faciliè inuictū laborem per fecit, expulsis auiibus, quæ innumera multitudine etiam finitimarū regionum fructus uastabant. Vi superari non poterant, propter ingentem numerum: ingenio opus erat. Tabulam ergo æneam parauit, quæ repercussa ingenti sonitu uolucres timore ad fugam compulit longinquā. Qua ex re paludē ab auium molestia exemit. Post hæc in Herculis contemptum præcepit Eurystheus, ut cortē Augiæ nemine iuuante purgaret. Hæc per multos annos contractis foetidibus fimoq; repleta erat. At ille ad effugiendā contumeliā humeris cortem mūdare horruit, sed Pignione flumine superinducto, cursu eius cortē purgauit absq;

Eper Eryman
thius.

Centauri.

Hercules cum
Centauro pugna.

Ceruam capit
Hercules.

Stymphalides
aues.

Augiæ stabu-
lum.

uit absq;

uit absq; ignominia, una die opere perfecto. Miranda profecto Herculis prudentia: qui quod per ignominiam superbiae imperatum erat, in laudem uertens, nil indignum egit immortalitate. Suscepit deinde onus tauri ex Creta, quae Pasiphae amabat, deducendi. Itaque in insulam nauigauit, & Minois regis auxilio taurum in Peloponnesum longum profecto maris iter, deduxit. His actis Olympicum instituit certamen, locum optimum existimans ad tantos hominum conuentus, campos iuxta Alpheum flumen sitos. Ibi haec certamina Ioui patri dedicauit coronatus: quonia & ipse quoque bene de hominum genere absq; praemio esset meritis. Ea uero certamina quamquam inuicem diuersa, absq; pugna euicit, nullo propter singulari eius uirtute secum congredu auso. Nam pugiles aut paeatiastes superare eos qui in stadio certant, difficile est. Arduum item est, illos qui leuibus certaminibus excellant, cum his qui in grauioribus uersati sunt contendere. Merito igitur omnium hoc ab Hercule institutum certamen habetur praestantissimum, quod ab optimo uiro principium sumpsit. Non uidentur autem dona omittenda, a dijs Herculi ob uirtute tributa. Nam cum ex belli laboribus ad requiem se ac hominum coetus, diesque festos contulisset, deus quisque suis cum muneribus ornauit: Pallas pepelum: clauam ac thoracem Vulcanus dedit, uterque insigne suae artis opus. Nam altera rem ad usum pacis uoluptatemque concessit, alter ad belli pericula euitanda. Neptunus insuper equos donauit. Mercurius enses, Apollo arcum: quo & uti docuit. Ceres ad expiendam Centaurum caedem quaedam parua mysteria celebrare monstrauit. Rem praecipuam circa huius Dei genus licet aduertere. Iupiter primam mortalem foeminam Niobem Phoronei cognouit, ultimam Semelam: qua sextamdecimam a Niobe scriptores genitam tradunt. a cuius primo maioribus gignere homines coepit, in eaque ipsa defuit. Post hanc nullius appetijt concubitus mortalis, neminem sperans huic similem fore, nolensque melioribus immiscere deteriora. Postea circa insulam Pallenem Gigantibus bello caelestes lacessentibus, Hercules pro dijs pugnans, multis ex hostibus interfectis, maximam gloriam adeptus est. Iupiter eos qui sibi adstiterant, deos tantum Olympios appellauit: ut hoc cognominis honore bonus a malo internoscere. Eodem quoque cognomine solum Bacchum Herculemque ex mortalibus foeminis ortos dignatus est: non solum quia ab se nati erant, sed propter parem uirtutis amulationem: cum uterque multis mortales beneficijs affecisset. Iupiter Prometheum, qui hominibus ignem dederat, uinculis alligauit, aquila prope posita, quae illius securi depasceret. Hanc Hercules illius miseratus poenam, qui ob beneficium hominibus impensum plectebatur, sagitta peremit: Iouisque iram mitigans, benefactorum socium exemit a cruciatu. Labor deinceps est ei iniunctus, Diomedis Thracis equos adducendi. Erant equorum praesepia ob equorum feritatem aerea: ferreis catenis equi uiribus praualidis uinciebant. Cibis alebantur non his quos terra fert, sed hospitum eorum diuertentium carnibus. Hos cupiens Hercules abducere, primo Diomedem cepit, deditque suo exemplo equis comedendum. Mansuetiores deinde factos, ad seque adductos Eurystheus Iunoni sacrauit. Quorum genus usque ad Macedonem Alexandrum permansit. Cum Iasone postmodum ad uellus aureum rapiendum nauigauit in Colchos: sed de Argonautis postea diceat. Acceptis insuper ab Eurystheo in mandatis Hercules, ut cingulum Hippolytae Amazonis afferret, aduersus eam cum exercitu profectus, ad Euxinum pontum nauigauit. Ac per ostia Thermodontis fluminis ingressus, prope Themiscyram, ubi Amazonum regia erat, castra posuit. Primo cingulum ab eis postulat: sed ubi reuertes intellexit, armis agendum censuit Amazonibus exercitu Herculis oppositis, quae nobilissima bello erant, Hercule solum acri certamine appetuere. Et primum Aella, quae ex uelocitate id nomen traxerat, cum uelociorem se reperisset, pugnans occubuit. Secunda Philippis, euestigio in primo congressu unico uulnere cecidit. Post hanc Parthoe: quam septies ex puocatione hostem superasse aiebant, inita pugna est interempta. Quarta deinceps Eribiam, quae bellis

Taurus Cre-
tensis.Olympicum cer-
tamen.Gigantes 6: 60
μυχοι uicti.Diomedis
Thracis equi.Herculis ad-
uersus Amazo-
nes expeditio.

rebus expertam fortitudinem præ se ferens, aliarum auxilium renuebat, opinione deceptam, cum fortiorem offendisset, Hercules interfecit. Dehinc Celeno, Eurybia, Phœbe, Artemis uenatrix ab eo peremptæ. Post has Deianira, Asteriam, Marpem, Termessam, Adippem deuicit: quæ cum uirginitatem seruare iurasset, iusiurandum seruauit, uitam nequaquam saluare potuit. Menalippe, quæ Amazonibus præerat, præcipua excellens fortitudine, imperium abiecit. Hercules clamoribus sublatis, multitudinem in fugam uersam insecutus, Amazonum gentem deleuit. Ex captiuis Antiopem Theseo largitus est, Menalippæ sublato baltheo salutem dedit.

*Geryonis bo-
ues.*

*Chrysauros
rex Iberorum,
eiusq; filij.*

Decimus deinceps labor ab Eurystheo Herculi iniunctus, ut Geryonis boves, qui in Iberia loca uersus Oceanum sita pascebantur, ad se deduceret. Hercules sciens hunc laborem magni difficultatis esse certaminis, exercitum præparauit huic aptum expeditioni. Vulgata erat per orbem fama, Chrysauro (hoc enim e diuitijs nomen traxerat) qui uniuersæ Iberiæ imperaret, tres habere propugnatores filios, tum robore corporis, tum armis egregios: exercitum præterea cuius fortissimorum militum esse. Quarum rerum gratia motus Eurystheus, existimans eam fore difficile expugnationem, hoc Herculi certamen indixit. At ille priorum ab se gestorum memor, fidenter id periculum adiens, exercitum in Creta coegit: existimans inde facile se copias traducturum. Optime enim insula sita est, ex qua in uniuersum orbem exercitus educi possit. Verum antea Cretenses Herculi cumulauissimos honores impenderant: quibus ductus, in horum gratiam omnem a feris beluis insulam ita purgauit, ut nullum agrestius animal in ea deinceps, neque ursus, neque lupus, neque serpens, neque aliud quid simile sit repertum. Hec ideo merita in insulam contulit, quod Iupiter ibi natus altusque fuisset. Ex ea igitur in Libyam nauigans, Antæum primo corporis robore ac palaestra perclarum (multos enim externos certamine congressos occiderat) ad pugnam prouocatum peremit. Tum in Libya feris beluis plena, nonnullas quas subegit oras ita domesticas reddidit, ut agrorum cultura, plantis fructiferis, uitis, oleis, fertiles redderentur. Ita Libyam antea ob feras multiplices infestam ac desertam, adeo habitabilem cultamque præbuit ut nulli alteri regioni cederet felicitate. Eodem pacto scelestis nefariusque hominibus, superbia insuper elatis principibus, morte sublatis, urbes reddidit felices. Tradunt Herculem ideo feras bestias hominesque impios odisse, atque oppugnasse, quod serpentes se adhuc infantem interficere uoluissent: quodque uir facinus imperium subierit superbiamque iniusti domini, ea certamina imperatis. Post Antæi mortem in Aegyptum transiit, & Busiridem occidit regem, hospitium caede ad se accedentium grassantem. Cum transisset loca arida Libyæ, inuento ubere solo, urbem condidit a multitudine portarum quæ in ea erant, centum portum appellatam. Eius urbis status usque ad posteriora permansit tempora: quibus Carthaginenses maximis copiis ab se expugnatam cepere. Peragrata maiori Libyæ parte Hercules ad Oceanum qui est ad Gades, peruenit: ibique ab utraque continentis parte columnis positus, in Iberiam cum exercitu transiit, Chrysauroque filios tribus magnis exercitibus fidentes, singulari prouocatione sustulit. Capta Iberia, greges bouum secum adducens, iterque per Iberiam faciens, cum quidam eius gentis rex, uir iustus præ cæteris ac probus, eum magno honore excepisset, partem bouum regi dono dedit. Quos ille Herculi dicans, singulis annis ex his pulcherrimum illi taurum sacrificauit. Hos sacros in Iberia boues usque ad nostra tempora constat perseuerasse. Postquam columnarum Herculis meminimus, uidetur de his amplius paulo dicendum. Montes ab utroque latere continentis mari Oceano imminet, in quibus statuit columnas. Cupiens autem sempiternum sui nominis monumentum esse, aiunt utrumque montem congesta humo adeo ampliassse, ut Oceani maris aditum antea inter utrumque continentem latum, arctiorem longioremque redderet, quod magna cetera in nostrum pelagus adire nequiret, utque ad posteros perpetua eius operis gloria maneret.

*Columnæ Her-
culis.*

Tradunt

Tradunt alij coniunctis prius montibus ab eo effossis, peruium Oceanum ad nostrum mare factum. Verum hæc cum cuique liceat arbitrio suo credere, existimationi hominum relinquenda sunt. Sed tamen antea huic simile opus in Græcia effecerat. Nam à locis quæ Tempe appellatur, ut latè stagnabat in campis aqua, ducta fossa aquam deduxit, Thessaliæ circa Peneum fluuium campos fertiles præbens. In Bœotia secus egit. Nam aluco Minei fluminis effosso, omnem regionem stagnantem inutilemque reddidit. Sed Thessaliæ opera in Græcorum gratiam acta sunt. Aduersus uerò Bœotios in pœnam mitigandam urbem incolentium, ultionemque, quos illi in seruitutem redegerant, Thebanorum, Iberorum regno optimis eius regionis uiris tradito, cum exercitu in Celticam Galliam profectus est: omnique peragrata prouincia, infandum interficiendorum hospitem mortem sustulit. Cum ingens ex omnibus gentibus eum exercitus sequeretur, urbem condidit amplam, quam appellauit Alexiam, plurimis ex propinquis incolis sponte in urbem confluentibus: qui cum reliquam multitudinem superarent, euestigio urbs ad barbaros mores defluxit. Hanc urbem Celtæ etiam nunc in honore habent, tanquam omnis Celticæ metropolim. Permanit hæc urbs ab eius conditore hucusque libera, ac sui iuris: postmodum à Caio Cæsare, qui propter res gestas Deus dictus est, ui capta, Romanorum imperio cum alijs Celtis cessit. Ab his Hercules in Italiam tendens, iterque per Alpes faciēs, ita difficilem aditu asperamque uiam strauit, ut postea exercitibus eum iumentis impedimentisque facile iter esset Barbaros montanos, infestos transiuitibus, latrociniisqueque assuetos, occulis eorum ducibus deleuit, posteris reddita itineris securitate. Transiētis Alpibus, & ea quæ nunc Gallia uocatur, per Lygusticos transiit, regionem asperam ac omnino duram, multoque etiam incolarum labor ac studio paucos ferentem fructus: qua ex re robusti homines sunt ualidique corpore. cibi enim paucitate, colendorumque agrorum labore agiles ac leues existunt, & in bello uiri præcipue fortes. Hi cum ultra ceteros continuo agrorum exercitio fatigentur, & foeminas quoque rustico operi assuescerunt. Operis tum uirorum, tum mulierum inuicem precio conductis, mirabile nostris unius foeminae factum contigit, quæ prægnans cum uiris opus mercede faciēs, ingentibus partus doloribus abcessit in tet uirgulta: ibique absque euiulatu infantem editum, folijsque inuolutum cum absconditum dimisisset: ad opus, nihil de partu locuta rediit. Sed re ad uagitum infantis cognita: qui operibus præerat, non permisit matrem à labore quiescere, donec tandem infantis misertus, præbita mercede mulierem dimisit. Hercules Lyguribus ac Tyrrenis relictis, ad Tiberim fluuium, ubi nunc Roma est, multis postea seculis à Romulo Martis filio condite, peruenit. Tenebant tunc Aborigines, quod nunc Palatium appellant, urbem penitus paruulam incolentes. Inter præstantissimos Potitius ac Pinarius erant, qui Herculem ut hospitem magno honore donisque susceperunt. Horum uirorum monumenta usque ad hanc ætatē Romæ permanent. Nam inter nobilissimos habetur Pinariorum tanquam uetustissimum genus. Potitiorum in Palatio cochleæ descensus est lapideæ, ab illo potitia dicta, propinqua domui quæ tunc Potitij fuit. Hercules ad honorem sibi à Palatinis impensum, dixisse fertur, eos qui sibi postquam ad deos translatus esset, decimam bonorum dicarent, uitam felicem uicturos. Quod & euenisse usque ad hoc tempus constat. Multi enim Romanorum non solum mediocri censu, sed & qui ditissimi sunt habiti, decimas Herculi uouerunt: posteaque fortunatiore facti, bona sua ad quatuor talentorum millia Herculi sacrarunt. Lucullus Romanorum ferme ditissimus, æstimatis bonis decimam Herculi partem dedit, epulas præbens continue, ac profundens multa. Templum insuper iuxta Tiberim egregium Herculi condidit Romani, in quo ex decimis sacra Deo offerunt. Deinde à Tiberi profectus per littus Italiæ ad Cumcum deuenit campum: in quo tradunt fuisse homines admodum fortes, & ob eorum scelera Gigantes ap-

*Hercules in
Celtica quid
prestituerit.
Alexia Celti-
cæ metropolis.*

*Hercules in
taliâ expedi-
tio.*

*Ligures labo-
riofissimi.*

Aborigines.

Herculis decimam.

tes ap-

tes appellatos. Campus quoque ipse dictus Phlegræus, à colle qui olim plurimum ignis instar Aetnæ Siculi euomens, nunc Vesuuius uocatur, multa feruens ignis antiqui uestigia. Cognitio Herculis aduentu, Gigantes instructis copijs omnes ei obuiam profecti sunt: acrimque commissa pugna (pollebāt enim uiribus) ferunt dijs adiutoribus superiorem Herculem, multis illorum interfectis, eam regionem omni feritate purgasse. Traditur Gigantes terra dici genitos, propter corporum ingentem molem. Hæc de Gigantibus qui in Phiegra deleti sunt, à nonnullis quos Timæus rerum scriptor sequitur, feruntur. Ab his locis uersus mare profectus, opus exegit iuxta lacum quem Auernum appellant, inter Misenum ac Dicaearchios, propè calidas aquas Proserpinæ sacrum. Eius ambitus stadiorum est quinque, profunditas incredibilis: ut cum sit aqua clarissima, cærulea uideatur. Ferunt in eo priscis temporibus, quod postmodum fieri desijt, inferos euocari solitos. Effluente in mare stagno, ferunt Herculem exaggerata terra fluxum clausisse, uiamque desuper iuxta mare factam, Herculeam postmodum esse uocitatum. Hinc digressus peruenit ad quandam in agro Posidoniacorum petram: ubi fabulantur miraculum quoddam accidisse. Erat uenator in regione quæ dicitur Andragathia, solitus antea eorum quæ ceperat capita ac pedes Dianæ dicata arboribus affigere. Cū aprum ingentem cepisset, contempta dea ait se caput solum dicaturum: arborique cuiusdam suspensum, cum meridianum æstum deuitans sub arbore quieuisset, in somnū incidit: tum ligaculo sua sponte dissoluto, caput decidens hominē peremit. Non admirabuntur id factum fortasse homines, cum sit memoria traditū, hanc deam multos iam impios merita pœna mulctasse. At uerò Herculi secus ob pietatē contigit. Nam cum ad fines Rheginorum ac Locrensiū peruenisset, de quæ uia feilix quiesceret, cicadarum strepitu pertæsus deos orasse fertur, ut eas inde amouerent. Exaudita prece, non solum tunc, sed postmodum cicadæ nunquam sunt in his locis repertæ. Ad mare cum deinde descendisset, apprimè angustum, utpote tredecim stadijs latum, sicut Timæus asserit, boues quidem nando in Siciliam appulere, ipse cornu bouis innixus mare traiecit. Cupiens autem circumiere Siciliam, à Peloro ad Erycem cum peruenisset, perambulanti littus, ferunt Nymphas ei calidas aquas in requiem corporis parasse: quæ cum duplices essent, hæc Imertæ, Geptæ alteræ à locis sunt denominatæ. Appropinquantem suæ ditionis locis Herculem, ad palæstram prouocauit Eryx, Veneris ac Butæ eius oræ regis filius. Orta præmij contentione, cum Eryx patriam, Hercules præmij certaminis boues offerret: indignatus primum Eryx dicitur, boues minoris æstimationis suæ regioni comparari: Herculem uerò respondisse, boues sibi pluris esse: quibus si priuaretur, immortalitatem esset amissurus. His acquiescens Eryx, in eo certamine uictus, patria spoliatus est. Eam postmodum incolis liberam ea conditione dedit, ut fructibus illius fruerentur, quoad aliquis ex suis posteris ad ea loca transfiret. Quod & ita contigit. Multis enim postea seculis Doræus Lacedæmonius ad Siciliam nauigans, ea regione recepta, Heracleam urbem condidit. Quæ cum breui creuisset opibus, Carthaginenses tum inuidia, tum timore, nequando uiribus acta, Pœnorum imperium deleret, magnis copijs à se obsessam, captamque euertere. Sed de his suo loco scribetur latius. Circundata Sicilia, cum ad loca ubi nunc sunt Syracusæ, peruenisset, auditis quæ de Proserpinæ raptu feruntur, deabus illis sacrificauit: & in Cyane, præstanti forma illis taurum dedicauit. Accolas insuper quotannis sacra Proserpinæ facere, ac in Cyane dies festos agere, sacrisque dea colere docuit. Deinceps per mediterranea iter cum bobus faciens, Sicanos ei instructo exercitu obuios commisso acri certamine deuicit, multis ex hostium numero cæsis: in quibus dicuntur quidam præclari duces, qui usque ad hoc tempus heroum honores assecuti sunt, occubuisse: scilicet, Leucaspis, Pedicrates, Buphonus, Glychatas, Buteus, & Crytides.

Post hæc

Post hæc per Leontinum agrum pergens, pulchritudinem eius regionis admiratus, apud eos à quibus honore exceptus est, eterna sui reliquit monumenta Agrenæi uelut Olympios deos festis diebus sacrisq; Herculem coluere: & licet antea id prohibuisset, tunc tamen primum suadente Deo, tanquã immortalitatis prælagium id fieri passus est. Cùm haud procul urbe iter saxosum esset, boues saxis tanquam ceræ uestigia impresserunt. Quod simile & ipsi Herculi cum accidisset, existimans decimo iam consummato labore, aliquid sibi immortalitatis deberi, impensa sibi annua ab incolis sacra libens accepit. Ut igitur gratiam bene de se meritis referret, lacum ante urbem effodit quatuor ambitu stadiorum: quem suo nomine uocari iussit. Idem & loco ubi bouum uestigia impressa sunt, nomen indidit, templo Geryoni cõstructo, quod adhuc honorant incolæ. Iolao quoq; nepoti templum ædificauit: ostenditq; quomodo honores ei ac sacra annua fierent, usq; ad hoc tempus seruata. Omnes enim eam incolentes urbem, ab ipsorũ ortu Iolao sacras nutriunt comas, quoad amplissimis uictimis eum sibi Deum propitium reddant. Tanta uerò eius templi maiestas habetur, reuerentiãq; ut qui à suetis deficiant sacris pueri, muti euadant, & mortuis similes. Idem si uouerint solita sacrificia, suscepto uoto statim fiunt à morbo liberi. Eius regionis incolæ portam qua hæc celebritas sacraq; prodibant, Heracleam uocitarunt. Palæstræ insuper equorumq; certamina quotannis, ad quæ publicè omnes serui liberiq; conueniunt, instituere. Docuere & seruos priuatim Deum colentes choreas ducere, epulasq; simul ac sacra celebrare Deo. Hinc Hercules cum bobus in Italiam profectus, cum iuxta litus progredieretur, Lacinum furem boues furantem peremit. Crotonem uerò cum inuitus occidisset, sepulchro ei cõstructo sepeliuit egregiè, incolis prædicens, futurum tempus quo ibi urbs insignis ex mortui nomine conderetur. Ipse pedibus Adriaticum sinum circumuectus, in Epirum primò trãsiit, deinde in Peloponnesum.

Decimo labore perfecto ab Eurystheo præceptum est, ut ab inferis Cerberum ad superos educeret. Ad hoc opus sumpto consilio Athenas uenit, initiatuq; est Eleusine mysterijs, quib. præerat Musæus Orphei filius. Quoniã uerò in Orphei nomen incidimus, haud ab re erit paucis de eo scribere. Orpheus Thrac genere, filius Oeagri, doctrina melodiaq; ac poësi excessit omnes quorum extat memoria. Etenim poëma mirandum edidit: & suauitate cantus præ cæteris clarus, adeo fama excreuit, ut melodia feras & arbores ad se audiendum allicere diceretur. Doctrinæ deditus, cum Theologiæ operam impendisset, in Aegyptum trãsiit: plurimarumq; ibi rerum scientia percepta, Græcorum doctissimus tum in deorum ceremonijs, tum in Theologia, tum in poëmatibus cantuq; est habitus. Nauigauit insuper cum Argonautis: obq; uxoris amorem ad inferos descendens, à Proserpina suauitate cantus alleccta impetrauit, ut defunctam uxorem ab inferis excitaret. Quod & antea fecerat Bacchus: quem dicunt matrem Semelem ab inferis quoq; eductam, immortalitateq; donatam, Theionem denominasse. Nunc ad Herculem reuertamur: qui, ut ierunt fabulæ, inferos cum adisset, à Proserpina ueluti frater receptus, Thesea ex uinculis cum Pirithoo solutum, fauente sorore superis restituit. Cerberum insuper uinctum præter opinionem abstrahens, ad hominũ conspectum deduxit. Ultimo ei labore indicto, mala Hesperidum aurea afferendi, in Libyam transcendit. Verum de his pomis non idem scriptores sentiunt. Afferunt quidam, in Libya in Hesperidũ ortis mala aurea à terribili dracone asseruari. Alij pecudum greges exquisita pulchritudine Hesperides habuisse: quæ ob decorem à poëtis aurea dictæ sint, quemadmodum & Venerem ob egregiam formam auream appellant. Nonnulli eas pecudes colore auro simili fuisse uolunt: eoq; hoc appellatas nomine. Draconem uerò, extitisse pastorum curæ: qui uic corporis fortitudineq; præstares, custoditis gregib. latrocinia phiberet.

Sed hoc

Hercules ad
pud Leontinos.

Degressio de
Orpheo.

Herculis ad inferos descensus.

Hesperidum
mala.

Sed hoc pro arbitrio accipiāt legentes. Horū custo de interfecto, Hercules aurea poma ad Eurystheum cū adduxisset, pro tot exactis laboribus expectabat, sicut Apollinis prädixerat oraculū, immortalium uitā. Non omissenda uerō nobis uidentur, quę de Atlante & Hesperidum genere in fabulis feruntur. **Atlas.** Huius in Hesperia fratres duos fama celebres, Hesperū atq; Atlantē. Hos habuisse oues decoras fere colore aureo ac rubicūdo: à quo eas poēte aurea mala dixere. Ex Hespero ortā filiam dicunt nomine Hesperis, quę fratri nupsit & ab ea regionem Hesperiam nominatam. Ex hac Atlas septem genuit filias: quę à patre Atlantides, à matre Hesperides dictę sunt. Hęc cum forma ac prudentia excelleret, Busiris Aegyptiorum rex cupiditate captus uirginum, piratas ad eas oras misit, ut ad se raptas uirgines apportarent. Quo tempore & Hercules secundum laborem consumians, Anteum in Libya hospites palæstra superantem occidit: Busiridem uerō in Aegypto mactatos aduenas Ioui sacrificantē, merito affecit supplicio. **Emathion.** Deinde per Nilum in Aethiopiam profectus, Emathionem Aethiopum regem prelio uictum occidit. Postremo iterum ad certamina conuersus, pædones qui puellis in horto quodam dum luderent raptis, inq; nauibus politis subito aufugerant, insecutus, in littore quodā deprehensos interemit, uirgines Atlantē restituit patri. Quo beneficio motus Atlas, nō solū dignis factō muneribus donauit Herculem, sed Astrologiam insuper docuit. In qua cum operā curamq; impendisset præcipuam, ob spherā astrorum ab se inuentam, orbem suis fere humeris existimatus est. Hercules quoq; cū spherā ad Græcos transtulisset, magna est gloria potitus, existimantibus eum omnibus Atlantico orbi successisse. His occupato Hercule, quę superferant Amazonum in Antiam expectatio.

Amazonum in Antiam expectatio. Amazones aiunt circa Thermodonta fluuiū undiq; conuenisse ad bellū Græcis inferendum. Nam Græcorum, à quibus Hercules profectus bello ipsas superasset, & maximē Atheniensium iniurias ob earum reginam Antiopen (alijs Hippolytam tradunt) à Theseo captam, ulcisci cupiebant. Itaq; Scytharum auxilio freta, adiutaq; uiribus, magno cum exercitu per Cimmericum nauigantes Bosphorum in Thraciam, inde per Europā in agrum Atheniensem transeunt, castra in his locis qui postea Amazonij appellati sunt, posuere. Theseus earum trāsitu cognitio, ciuium coactis copijs, aduersus hostes unā cum Antiopæ Amazone, ex qua filium suscepit Hyppolitum, proficiscit. Cōmisso certamine, Atheniensium duce Theseo uictoria fuit: Amazonū pars interfecta est, pars Atheniensium agro pulsa. Antiopæ quoq; p uiro acriter pugnantem occubuit. Quę ex prelio superferunt Amazones, desperata patria in Scythiā diuertēte. Sed quoniā de his fatis antea scripsimus, ad Herculis redeamus gesta. Peractis ab eo laboribus, responsoq; à dijs accepto, cōferre plurimū ad cōsequēdam immortalitatem, coloniam ad Sardos ab eo mitti, filiosq; ex Thespiadibus susceptos colonię præfici duces: Iolaum nepotem cum suis (adulescentiores enim erant) destinauit. Necesse uidetur nobis, quò magis huius colonię origo constet, horū filiorū genus referre. Thespius fuit uir nobilis Atheniensis, Erichthei filius: qui imperans ei quę ab se denominata est regioni, ex multis fœminis filias genuit quinquaginta. Hercules puer adhuc, sed robore præstās corporis, cupiens ex eis plē suscipere: uocato ad sacrificium patre cum opiparē illi epulas parasset, accersitis filiabus, singulatim cognouit omnes: ex quib. geniti 50. mares omnes eiisdē ferme ætatis, cōmuni nomine Thespiadē dicti sunt. Hos decreuit in coloniā mittere iuxta oraculi responsum, præfecto classis Iolao exercitu tradito: cui & Thespiadum colonię deducēdę curā Hercules permisit. Ex quinquaginta liberis duo Thebis māfere, quorū progenies etiam nunc dicitur in honore esse septē Thespijs, quos Demuchos appellant: quorū posterī ad hęc usq; tēpora ciuitatis habētur principes. Reliquis pueris multisq; præterea uoluntarijs ad ædificandam coloniā assumptis, Iolaus in Sardiniam nauigans, priorē insulę partem, campestem scilicet tenuit, Iolaum ab eo

ab eo hodie quoque dictam. Eam regionem cultiorem, arboribusque fructiferis uberem cum effecisset, bellicosam etiam reddidit. Adeo enim hæc insula fructuum copiosa celebrata est, ut Carthaginenses postmodum multa certamina periculaque pro ea subierint potiunda. Sed de his suo loco dicetur. Iolaus colonia condita, cum e Sicilia Dædalum accersisset, eam pluribus præclaris operibus, quæ nunc usque permanet, atque ab artifice appellantur Dædalia, exornauit. Gymnasia insuper magna erexit ac sumptuosa. Iudicia quoque, ac cætera quibus urbs diuturnior esset ac felicitior, instituit: populos à suo nomine, Thespiadibus, qui eum ut patrem colebant, hunc honorem concedentibus, Iolaos appellauit. Nam propter illius se ut parentis officia adeo eum dilexere, ut ipsum genitoris cognomine uocarint. Quo accidit, ut qui postmodum sacra ei Deo facerent, Iolaum appellarent patre, quemadmodum Persæ Cyrum. Reuersus deinceps in Græciam Iolaus, inque Siciliam appulsus, aliquandiu permansit in insula. Quo tempore multi qui cum eo accesserant, capti locorum amœnitate, Sicaniisque permixti, in insula remansere, summo ab incolis honore accepti. Iolao, cum gloria præclarus esset, multaque diuersis in locis sui reliquisset beneficij monumenta, & tæpla & deorum honores multæ urbes tribuere. Verum in ea colonia mirabile quid dictu accidit. Responsum enim à Deo datum est, eam coloniam perpetua in libertate fore: quod nostra ad usque tempora uerum constat fuisse. Nam eius urbis populus: increbrescentibus in ea temporis diuturnitate, qui colonos numero superabant, barbaris, ipse quoque barbarus effectus, se ad montana asperaque contulit loca: ubi habitaculis terrestribus humo effossa, lacte ac carne armentorum, quorum plurima apud eos erat copia, uitam ducentes, procul à bellorum discrimine aberant. Itaque & Carthaginenses postea & Romani frustra eos armis sapientius appetuere. Verum ad Herculis acta proxima superioribus reuertat oratio. Cum is omnia absoluisset certamina, Megaram uxorem Iolao, propter parentis erga liberos suos officia, concessit: exitimans amplius ex ea liberos suscipere, calamitosum fore. Ad prolem uero procreandam, alteram minimè suspectam quærens, Iolem Eurythi filiam in Oechalia dominantis petijt: qui Megaræ repulsam ueritus, super eo matrimonio se consulturum respondit. Hercules frustratus sponsa, iniuriaque motus, Eurythi abegit equos. Iphiclus Eurythi factum, ut erat, suspicans, cum ad equos inuestigandos in Tirynthum uenisset, iussus est ab Hercule turrim quandam altam ascendere, speculatum sicutibi forte equi pascerentur. Sed cum nullos aspiceret, dicens falso culpatum se furti, Hercules de turri præcipitem Iphiclum dedit. Ob huius mortem Hercules in morbum cum incidisset, in Pylum ad Neleum profectus est, hortans ut se mundaret à cæde. Hic cum filios consulisset, omnes præter Nestorem iuniorem, minimè purgandum esse censuerunt. Tum Hercules ad Deiphobum Hippolyti filium adiens, ut purgaretur iussit. Sed cum nequaquam sanari posset, deque morbi cura Apollinem consulere, responsum est, facilem eius ualetudinis curam fore, si iusto uederetur precio: pecuniaque exinde redacta, Iphicli liberis daretur. Coactus igitur oraculi responso parere, cum quibusdam amicis in Asiam nauigans, sponte sua à quodam ex amicis uenundatus, seruus Omphalæ uirginis factus est, filia Iardænes, eorum reginæ, qui aliquando Mæonijs, nunc Lydij dicuntur. Precium Iphicli filijs cum datum esset, pristina ualetudine recuperata, Omphalæ seruiens, omnes eius regionis latrones sustulit. Cecropas, qui dicebantur, prædones regioni infestos partim peremit, partim Omphalæ uinctos tradidit. Syileum, raptos à se uiatores ad opus uinearum cogentem, ligone percussum cecidit. Itonas latrocinantes Omphalæ regionem compescens urbem eorum receptaculum expugnatam, captamque diruit. Cognita Herculis uirtute, & quis esset, Omphalæ & liberum fecit, & ex eo genuit filium Lamonem. Susceperat uero & antea seruus ex serua Cleolaum. Post hæc cum in Peloponnesum

Sardinia ab Iolao exculta.

Iacchus.

Iphiclus.

Omphalæ seruus Hercules.

Laomedon
rex Troie.

sum transcendisset, ad Troiam cum exercitu contra Laomedontē regem profectus est. Hic cum Iasone prius militauerat ad uellus aureum, promissisque ob marinum monstrum à se occisum equis frustratus est. Quibus de rebus paulò post inter Argonautas dicemus. Iason cum bello occupatus, postmodum oportunitate capta Troianis arma intulit: cum nauibus, ut aiunt quidam, magnis decem & octo, ut Homerus tradit, sex, filium Tlepoleum introducens dicentem, Herculem patrem equorum Laomedontis gratia cum sex nauibus paucisque uiris Ilij cepisse ciuitatē, & uiris patriam orbantē: ueniens ad Troiam

Herculis ad
Troiam expe-
ditio.

Hercules cum copijs militum præcessit ad urbem, Oileo Amphiarai filio præfecto classis relicto. Laomedon, improviso hostium incurfu præuētus, copias pro temporis angustijs comparatas, ad oppugnandas naues duxit, sperans, si illas incendisset, finem se bello positurum. His occurrens Oileus, commisso prælio occubuit: reliqui ad naues refugientes, classē procul à terra abegerunt. Laomedon reuersus, inito prope urbem cum Herculis exercitu prælio, & ipse & multi præterea pugnantes cecidere. Hercules uero capta urbe, multos iure bel-

Priamo cui
pepererit
Hercules.

li interfecit. Priamo (solus enim filiorum patri consuluerat, equos Herculi pollicitos tradendos) quoniam iustus uideretur, regnum Iliensium permisit. Telamonem coronauit ob egregia uirtutis merita, tradita ei Hesione Laomedontis nata. Hic enim uero primus urbem intrarat, cum Hercules firmissimam muri arcis partē aggredere tur. Deinde reuersus in Peloponnesum, militauit ob negatum præmium aduersus Augeam. Commissa cum Eliensibus pugna, re infecta ad Olenum redijt. Huius filia Hippolita cum Anaxio nupsisset, cœnans cum cæteris in nuptijs Hercules, Eurythionem centaurum cōspecta eius cui uim inferebat iniuria, interemit. Redeuntem in Tirynthum Herculem, Eurystheus ueluti sibi insidiantem accusans, ex Tiryntho unā cum Alcmena Ephideæque ac Iolao abire iussit. Coactus recedere, cum his ad Arcadiæ Pheneum diuertit. Inde motus cum audisset pompam ex Elide Neptuno ad Isthmum mitti, cuius Eurythus Augearum dux erat, Eurythum iuxta Cleonē, ubi nūc est Hercules templum, necauit. Deinceps bello aduersus Elidem moto, occisusque Augearum rege, atque urbe uero capta, Phileo Augearum filio regnū tradidit. Fuerat hic antea à patre pulsus, quoniam arbiter inter eū & Herculem factus, præmium Herculi dandum censuisset. Hippocoonta postmodum ex Sparta pepulit, Tyndari fratrem Eonium uero Lycimini, Herculis amicū, Hippocoontis filij uiginti numero interfecerunt. Qua re incensus Hercules, cum exercitu illos adortus,

Tyndarus
Spartæ rex ab
Hercule consti-
tutus.

acri commissa pugna, uictoria potitus est: plurimisque eorum occisis, Spartæ uero captae Tyndarum Castoris ac Pollucis patrem regem præfecit, statuens ut ad eius posterum regnum spectaret. Ex Herculis exercitu pauci admodum cecidere, in quibus strenui fuerunt uero Iphitus, Typhæus, eiusque decem & septem numero filij. Tres enim tantum ex uiginti superfuerunt. Ex hostibus uero & ipse Hippocoonta & decem filij occubuerunt, magnisque præterea Spartatarum numerus. Ab hac expeditione in Arcadiam regressus, ad Aleum regem diuertit. Ibi cum filiam Augem ab se clam cognitam, grauidam reliquisset, ad Stymphalon transijt. Aleus tumore uentris filiarum cognito, quaesiuit, quis eam corrupisset. Ab Hercule, ut erat, uim (inquit illa) inferente. Fidem dictis abnuens pater, cuidam nauclero amico in mari mergendam dedit. Illa in nauim deducta, cum esset iuxta Patheium montem, urgentibus partus doloribus in proximam syl-

Telephi natiui-
tas.

uam tanquam ad rem necessariam descendit. Ibi cum peperisset, infante inter uirgulta abscondito, ad nauiculam redijt. Cumque ad Endaplum Arcadiæ portum peruenisset, salutem est præter spem consecuta. Nauicularius enim illam mergere iuxta patris præceptum noluit, sed dono dedit quibusdam ex Caria in Aliam profecturis: qui Augem secum uehentes, regi Mysiæ Teuthranti tradidit. Infantem in Pathenio à matre relicto, pastores quidam Corythi regis cum reperissent à cerua exhibito ubere nutriti, infantem ad regem detulerunt: quem

quē Corythus ut filium educans, Telepho, eo quod fuerit à cerua nutritus, nomē dedit. Hic uir factus, matrem inuestigans uenit in Delphos: responsoq; accepto ut in Mysiam nauigaret ad Teuthrantem regem, inuenta matre, cognitoq; cuius esset filius, magno in honore habitus est. Teuthras liberis masculis orbatu, Argiopen natam Telepho despondit, instituitq; successorē regni. Hercules cum in Pheneo quinquennio fuisset, filiorum Licymnij, Iphiclique fratris interitum agrē ferens, sponte ex Arcadia ac Peloponneso abiit. Cū frequentes eum Arcades sequerentur, in Calydonem secessit. Non proles ei legitima, non uxor erat. Desponsauit ergo Deianiram Oenei filiam, Meleagro (de quo haud ab re erit paucis scribere) iam defuncto. Oeneus in magna frumenti copia, quā ceteris dijs, sola Diana neglecta, sacrificasset, irata dea Calydonium aprum ingenti magnitudine celebrem, ad uastandam late regionem propinquā immisit. Ad hunc delendum Meleager aetate uiribusq; integer, multis assumptis secum socijs, aprum iaculatus, occisæ bestiae premiū (id erat animantis pellis) omnium consensu tulit. Cū in uenatione Atalanta Schoenei affuisset filia, eius amore captus, pellem ueluti laudem occisæ fere ei concessit. Quod factum qui unā uenati fuerant Thestij filij agrē ferentes, aduenam eis fœminā præferri, improbatō Meleagri factō, Atalantē per insidias, cum in Arcadiam rediret, pellem abstulere. Meleager tum amore motus, tum incensus ignominia, Atalantæ auxiliū ferens, primū raptōres, ut uirtutis ab se datum mulieri præmiū restituerent, hortatus est: eius uerbis contemptis omnes (ij erant Althææ fratres) necauit. Illa suorum cæde mœsta, Meleagram execrata est ab dijs immortalibus, qui eius uotū exaudierunt, filio mortem imprecata. Fabulantur quidam, in Meleagri ortu Parcas noctu in somnis Althææ dixisse, tunc uitæ Meleagri filij finem fore, cum id lignum (is torris extinctus erat) combureretur. Orto puero, existimans in eius ligni custodia filij salutem contineri, diligenter custoditum seruauit. Postmodum fratrum morte iritatum, torre combusto, serunt causam interitus filij extitisse. Cuius facti postea pœnitens, laqueo uitam finiuit. Dum hæc agerentur, Hippotus in Oleno iratus filia Peribia se ex Marte grauidam asserenti, ad Oeneum in Aetoliam misit, iubens ut eam quam primū perimeret. At ille cum recens uxor filiusq; decessisset, contempto patris mandato, illam uxorem cepit. Ex qua filius ortus est Tydeus. Sed de his hæcenus. Hercules in Calydoniorum gratiam fluiuium Acheloum in alium cursum diuertens, plurimos agros ex aqua irrigatione fertiles præstitit. Cuius rei & poëtæ quidam meminere, scribentes cum Archeloo Herculem sub tauri specie certasse: qui cum in congressu tauri alterum cornu fregisset, Aetolis illud, quod Amaltheæ cornu uocant, dono dedit, fructuum omnium, uuarum, malorum, aliorumq; eiusmodi pomorum copia repletum. Fingunt poëtæ, Acheloi cornu, fossam à fluuio ductam: pomis uerò & malis punicis ac racemis monstrari regionis fertilitatem, quam fluuij humor præstet, & agros reddat feraciores. Amaltheæ cornu durum esse aiunt: qua ex re operis eius labor notatur. Hercules auxiliū Calydonijs ferens, Theprotis illato bello, & Ephiram urbem uic cepit, & Phileum Theprotorum regem interfecit. filiam uerò eius, ex qua genitus est ei Telepolemus, captiuam cognouit triennio post Deianiram uxorem sumptam. In coena uino concalectus, Eurynomum puerum Architelij filium ministrantem, paruoq; errore lapsum, pugno ictum occidit inuitus. Qua ex re dolore percussus, Calydonia cum uxore Deianira Hiloq; puero ex ea orto recessit. Cū itinere ad Euenum peruenisset flumen, Nessum centaurum reperit, precio uia tores flumen transfuehentem. Hunc traductam Deianiram uiolare conatē, muliere uiri opem implorante, Hercules sagitta transfixit: Nessus uerò interea coiens, & ex uulnere moriendo, pollicitus est ei se amoris medicamentum

H quo

Meleager:

Atalantam:

Acheus Acheloi mutatus.

Amaltheæ cornu.

Nessus centaurus.

quo nullam præter se mulierem Hercules aliam appeteret. Iussit itaq; semine quod ex eo exciderat, cū oleo & sanguine ex sagitta defluente immixto, Herculis tunicam ungere. Quo dato consilio cum expirasset, illa clam Hercule quod mandatum erat assumpsit. Hercules transito fluuio cum Ceyco Trachinæ regi obuiasset, apud eum diuertit, Arcadum militum præsidio fultus. Deinde cum Philantus Dryopum rex templum Apollinis Delphicum diceretur uiolasse, unâ cum Meliensibus, armis aduersus eum sumptis, & regem peremit Dryopum, & incolis patria expulsis, eorum agros Meliensibus dedit. Filiam regis captiuam secum ducens compressit, exq; ea filium suscepit Antiochum. Procrearat etiam ex Deianira post Hilum filios duos, Gleneam, & Diopitem. Pulsi Dryopes quidam diuertentes ad Eubœam, urbem condidere Caryston. Alij in Cyprum nauigantes, unâ cum Cyprijs mansere. reliqui Eurysthei Herculis hostis præsidio freti, treis urbes in Peloponneso condidere. Asinen, Hermionem, Sionem. Orto deinde inter Dorienses, qui Estiæotes appellantur (his Egeus imperabat) Lapithasq; circa Olympum habitantes (quibus rex erat Coronus Phoronei filius) bello, cum præualerent copijs Lapithæ, Dorienses ad Herculem confugere. Is in bello societatem accitus, pollicita tertia Doridis regionis parte, ac regno permissa, bellum unâ cum Doriensibus aduersus Lapithas mouit: milites Arcades, qui apud eum semper erant, secum ducens. Horum præsidio usus, superatis prælio Lapithis, Coronum regem peremit: reliquos, multis occisis è regione pro qua bellum suscitatum erat, coëgit excedere. His actis, Egeum tertiæ præfecit parti sibi concessæ, mandans ut eam suis posteris seruaret, in Trachinam transiens, Cyonum Martis ab eo prouocatus peremit. Deinceps ab Icono profectus, per loca maritima ad Ormenium regem cum peruenisset, eius filiam Astidamiam sibi dari connubio petijt. Quam rem cum abnuisset, sciens illi Deianiram uxorem esse, bellum Hercules regi intulit: captaq; urbe, ac rege interfecto, Astidamiam captam stuprauit: genuitq; ex ea filium Ctisippum. His gestis, in Aetoliam contra Eurythi liberos, quoniam Iole uxor ei antea negata fuerat, exercitum duxit. Cumq; Arcades ei opitularentur, urbe capta Eurythi filios occidit, Toxeum, Melionem, ac Pytium: Iolem captiuam secum ducens. Ex Eubœa in montem profectus est nomine Cineum: ibiq; sacra factururus, Lycam domesticum quendam ad uxorem Deianiram in Trachinam misit, ut ei uestem qua in sacris uti consueuerat, afferret. Hæc, cum à Lyca de amore Ioles percepisset, cupiens se omnibus in amore præferri, tunicam iuxta centauri consilium tinxit. Hanc à Lyca rei incio delatam Hercules indutus, medicamento ui paulatim inualescente, torqueri maximo dolore cepit. Virus enim sagittæ ueneno uipereo infusæ corpus conficiens, dolores ciebat immensos. Itaque Lycam uestis latorem primum occidit: tum dimisso exercitu in Trachinam uenit, morboq; magis in dies ingrauescente, in Delphos Licinium ad Iolaum misit, Apollinem morbi remedia sciscitatum. Deianira calamitate Herculis stupefacta, cum causam tanti mali sciret à se profectam, laqueo excessit è uita. Responsum Apollinis iubebat ferri cum apparatu bellico Herculem in Oetam, ibiq; prope eum ingentem strui pyram: de reliquis, inquit Ioui curam fore. Qui cum Iolao erant, iussa Apollinis exequentes, quod futurum erat suspicabantur. Hercules desperata salute, in pyram cum ascendisset, rogabat accedentes ut ignem subijcerent. Quod cum nullus auderet, solus Philoctetes in gratiam sagittarum, quas ei Hercules reliquit, pyram succendit: subitoq; fulminibus circumdantibus pyra exusta est. Accedente Iolao ut ossa colligeret, cum nullum penitus repertum esset, credentes Herculem secundum oraculi responsa ad deos translatum, ei ut heroi sacra quædam fecerunt. Inde ad Trachinam reuersi, Menetius postmodum Actoris filius, Herculis amicus,

*Sacrilegij
pœna.*

Lapithæ.

Herculis exitus.

*Sophocles in
Trachinijs.*

Philoctetes.

Herculis exitus.

eus, tauro, capro, arieteque ueluti heroi immolatis, instituit ut singulis annis Herculi in Opunte sacra facerent, utque pro heroe coleretur. Cui idem Thebæi facerent, Athenienses Græcorum primi ut Deum sacrificijs Herculem coluerunt: suæque pietatis erga illum Deum exemplum reliquis præbentes, uniuersam primùm Græciam, deinde cæteras omnes gentes ad eius cultum conuertere. Adijciendum est superioribus, louem persuasisse Iunoni, ut Herculem se fingeret genuisse, matrisque erga eum deinceps beneuolentiam ostenderet. Partum eiusmodi fuisse tradunt. Iuno cum in lectum ascendisset, sumptum iuxta corpus Herculem per uestes inferius in terram demisit, uerum patrum imitata: sicut & nunc usque in filiorum adoptione obseruant barbari. Iunonis opera post hunc partum, ferunt Heben Herculi nupsisse, de qua & poëta post obitum scribit: Ipse cum dijs immortalibus in delitijs uersatur, habes Heben pulchros habentem pedes. Herculem uerò dicunt nequaquam inter duodecim deos, prout Iupiter prædixerat, receptum. Fieri enim non poterat, nisi uno ex duodecim prius pulso, ut alter reciperetur. Iniquum enim fore, honorem uni tribui cum alterius Dei ignominia. Scriptis quæ de Hercule dici possunt, nunc Argonautas, cum quibus militauit Hercules, referamus.

DE ARGONAUTIS, MEDEA ET FILIA

bus Pelei. Caput IIII.

Iasonem tradunt Aesonis filium extitisse, nepotem Pelia Thessalorum regis. Qui cum esset robustus corpore, animique præter cæteros suæ ætatis equali: aliquid agere optans memoria dignum, ex superiorum exemplo, maximeque Persei, aliorumque multorum, quos propter externas expeditiones, gestaque præclara immortalẽ gloriam assecutos intelligebat, exarsit animo ad illorum opera imitanda. Itaque communicato cum rege consilio, Pelias eius desiderio assensit, non ut adolescentis gloriam augeret, sed sperans illum citius in belli expeditione periturum. Se enim filijs masculis natura priuatum esse uidebat. Fratrem timebat, nequando filij ope sibi regnoque insidiaretur. Hanc suspicionem occultam tenens, pollicitus est se belli auxilia laturum, si expeditionem pararet in Colchos, ad uulgatum uellus aureum rapiendum. Habebatur tunc Pontus à barbaris ac effers nationibus, infensisque hostibus, cum omnes aduenas eò nauigantes interficerent. At Iason laudis appetens, cum certamen difficile, nõ tamen penitus impossibile propositum uideret, sed quo maius esset, eò ampliori se gloria uictorem fore, necessaria ad id bellum parauit. Primùm iuxta Pelium nauem ædificauit magnitudine atque apparatu longè maiori, quàm quæ ad eam diem fieri consueuerat. Erat enim antea paruorum nauicularum usus. Ad huius uerò eximiam magnitudinem stupentibus omnibus, diffusa per Græciam eius rei fama, multos egregios adolescentes ultrò ad certamen, & eius belli communionem allexit. Iason in aquam deductam nauem, quum necessarijs ad nauigandum rebus fulsisset, optimos eorum qui secum ire appetebant, elegit, numero quatuor & quinquaginta. Ex his clarissimi erant, Castor & Pollux, Hercules, Telamon, Orpheus, Atalanta Schoenei: præterea Thespij filij, & ipse nauigij author Iason. Nauis Argo dicta est, ut quidam asserunt scriptores, ab Argo eius architecto: qui etiam inter nauigandum eius resarciendæ curam ceperat. ut alij, ab eius præcipua uelocitate, quoniam antiqui uelox argon appellabant. Hi omnes ducem sibi præfecerunt Herculem, ueluti omnium iudicio, fortitudine & uirtute præstantissimum. Deinde ex Aphete nauigantes, Atho ac Samothracia prætergressis, tempestate acti ad Sigeum Troia appulere. Cum in terram descendissent, uirginem iuxta littus uinctam ob hanc ut ferunt causam repperunt. Ne-

ptunum tradunt, propter operam ad ædificanda Pergama ab eo (ut fabule tradunt) impensam iratum Laomedonti regi, è mari cete in terram misisse, à quo maritima incolentes loca, coloni quæ absumebantur. Peste præterea, quæ terræ fructus corrumpere, propinquos agros afflixit. Omnibus ea calamitate territis, cum tantis malis salus quæreretur, Laomedontem dicunt ab Apollinem destinasse, quæsitum rebus aduersis remedia. Responsum est ab oraculo, Neptuni iram causam malorum esse: quæ mitigaretur, si puerum Troiani sorte ductum ceto traderent uorandum. Itaque lingulis in sortem coniectis, cum in Hesionem fors regis filiam cecidisset, coactus est Laomedon natam in littore uinctam beluæ futurum cibum exponere. Interim Argonautis in litus digressis Hercules uisa puella, cum rei causam cognosset, uincula dissoluit: in urbem profectus, regi obtulit se id monstrum interfecturum. Laomedon accepta oblatione, equos illi inuictos dono se daturum cum spondisset, cete ab Hercule perijt, Hesionæ oblata conditione, Herculem ne liberatorem sequi, an in patria remanere mallet, cum Hercule abire elegit, non tam uiræ beneficio, quam timore, ne iterum prodeunte cete, ad idem supplicium destinaretur. Hercules & donis quibus honorificè cumulatus fuerat, ac equis, Hesionæque, penes Laomedontem quoad reueteretur ex Colcho, relictis, cum Argonautis ad destinatum certamen profectus est. Magna interim tempestate coorta, cæteris salutem desperantibus, solum Orpheæ tradunt religionis peritum, uota pro salute Samothracibus fecisse: extemploque tempestate sedata, cum duo astra super Pollucis & castoris capita cecidissent, omnes eo miraculo stupentes credidisse, deorum prouidentia se à periculis exemptos. Quo facto contigit, ut quos postmodum maris agitaret tempestas, Samothracibus uota pro salute facerent: astraque apparentia ad Castorem Pollucemque referrent. Inde sedato mari, in Thraciam ad regnum Phineæ transgressi, duos adolentes offendunt: qui uerberibus cæsi, ut uiui in terram effoderentur, pœnam expectabant. Filij hi erant Phineæ Cleopatramque, quam ex Orithyia Erichthei ac Borea natam ferunt: uerum odio ac fallis noueræ calumnijs inique à parente ad eas damnabantur pœnas. Duxerat uxorem Phineus Ideam, Dardani, Scytharum regis filiam: cuius amore captus, uoluntati eius assentiebatur. Huic noueræ, in gratiam matris, priuigni ira moti uim intulerunt. Argonautis ad rem nouam stupentibus, aiunt adolentes inter tormenta ab eis ueluti dijs auxilium implorasse: & simul causam dixisse paternæ iniquitatis orantes, ut se ab iniqua eriperent sorte. His Phineus cum occurisset, uetuit ne quid contra suum decretum uoluntatemque agerent. nullum enim patrem, aut de filijs sponte supplicium sumere, nisi amorem in liberos paternum magnitudo scelerum superaret. Interim qui cum Hercule in nauis erant Boreades Cleopatra fratres, tradunt propter cognationem primos è nauis auxilium adolentibus tulisse: eisque à uinculis liberatis, obstantes tantum occidisse barbaros. Phineus ad pugnam cum uenisset, barbaris auxilia ferentibus, Herculem ferunt acriter præ cæteris pugnantem, & ipso Phineo & pluribus alijs obruncatis, captamque regiam, & liberasse Cleopatram, & filijs paternum regnum restituisse: quibus de noueræ supplicium sumpturis, suasit Hercules, ut ad patrem in Scythiam mitterent: rogarentque, ut ipse ob filia in se iniurias, puniendæ eius author esset. Quo facto, Scythia natam morte multauit: Cleopatram filij apud Thracas suæ modestio gloriam tulere. Non ignoro, quosdam præscarum rerum scriptores tradere, filios à patre Phineo excæcatos, & Phineum quoque à Borea priuatum uisu: Herculem præterea ad hydram in Asiam ascendentem, in eis locis ab Argonautis relictum. Dissentiunt sanè in historia præscaris rebus recensendis: ut haud mirandum sit, si in nonnullis rebus antiquis non cum omnibus poëtis & scriptoribus consentimus. Cæterum Phineidas tradunt regno Cleopatram matri permissis, è Thracia cum Argonautis in Pontum

Diabolicè oraculum de puero ceto obijciendo.

Hesione.

Nauigantes qui uota pro salute fecerunt.

Phineæ crudeli in erga filios.

Phineæ ab Argonautis uictus.

tum profectos: ipsos autem nauem ad Tauricam applicuisse, ignota incolentium feritate. Mos enim erat eius regionis barbaris, aduenas nauibus aduenas Dianae sacrificare. Apud quos aiunt Iphigeniam postmodum huius deae sacerdotem, captos homines ad eius aram mactare solitam. Praesens postulat historia, ut causae huius aduenas sacrificandi ritus referantur a nobis, praesertim cum ad Argonautarum transitum hic maxime locus spectet. Solem ferunt duos procreasse pueros, Aetam ac Persem. Aetas in Colcho regnavit, in Taurica Perse: crudeles ambo, efferique. Ex Perse Hecate orta est, superans audacia immanitateque patrem, ut quae cruciatu hominum laeta, eos pro feris appetere sagittis consuerit. Sed ad uenena mortifera conficienda summum studium operamque impendens, prima aconitum inuenit, uim naturamque cuiusque ueneni in cibis, quos aduenas dabat, experta. His rebus admodum edocta, primum ueneno patrem sustulit: deinde regno assumpto, templum statuit Dianae, cui praeternauigantes hospites sacrificabat, existimans ea crudelitate suum nomen clarius futurum. Post haec nupsit Aetae, genuitque liberos tres, Circe, Medeam, & Aegialeum. Circe ad omnis generis uenenorum curam uersa, multarum herbarum radicumque uarias uires mirabilesque reperit. Et quauis a matre Hecate in plurimis instructa esset, tamen multis a se de nouo inuentis, omnibus in ea re praestitit. Haec Sarmatarum regi, quos quidam Scythas dicunt, cum nupsisset, primum ueneno uirum abstulit: deinde regno capto, multa ut crudelitateque subditos uexauit. Quibus rebus regno expulsam, quidam scriptores ad Oceani quandam desertam insulam cum mulieribus, quae eam secutae erant, confugisse: quidam ad Italiam uenisse tradunt, inque eo promontorio, quod nunc quoque ab illa Circaeum uocatur, resedisse. Medeam quoque tum a matre, tum a sorore singula ueneficia edoctam, diuersis moribus uixisse ferunt. Nam & hospites eripiebat a uita discrimine, & saepe apud patrem precibus & gratia pro damnatorum salute intercedebat, quandoque ipsamet ex custodia captos dimittens. Aetam ferunt tum sua natura, tum uxoris suaserunt, crudelem necandorum hospitem consuetudinem seruasse: Medeam uero cum magis indies esset parentum aduersa crudelitati, ab Aeta ob filiae timorem in liberam custodiam destinata. Illa ad Solis templum (id in littore situm erat) confugit, quo tempore Argonautae a Taurica in Pontum noctu delati, ad templum peruenere. Ibi Medeam iuxta littus ambulantem cum inuenissent, ab ea de hospitem caede edocti, uirginis humanitatem collaudarunt. Deinde aduentus sui causa Medeam palam facta, illa imminens a patre periculum, crudelitatemque in hospites ut cauerent, admonuit. Communicato consilio Medea se adiutricem ad perficiendum certamen propositum pollicita est. Iason iureiurando data fide, uxorem sibi illam quoad uita superstes esset futuram spondit. Tum noctu Argonautae relictis templo custodibus, cum Medea ad uellus aureum profecti sunt. De quo ut apertius scribatur, praesens historia, ne quid ex his omittatur quae ad ipsius cognitionem spectant, requirit. Phrixum Athamantis aiunt nouercae insidias declinantem, una cum sorore Helle a Graecia fugisse. Transfretantibus illis, iuxta quoddam deorum oraculum, ex Europa in Asiam super aereo ariete, uirginem in mare delapsam dedisse Helle ponto nomen: Phrixum in Pontum proficiscentem, delatum in Colchida, qui cum secundum oraculum arietem sacrificasset, pellem in templo Martis suspendit. Postmodum Aeta in Ponto regnante, responsum datum est, illum tunc mortem obiturum, cum externi nauigio delati aureum uellus sustulissent. Hac ex causa, tum uero innata crudelitate ostentauit se hospites sacrificare: ut diulgata tanti sceleris fama, externi omnes eum accessum abhorrent. Templum quoque muro circumdedit, custodesque frequentes apposuit ex Taurica accitos: de quibus a Graecis mirandae fabulae finguntur. Decantatum enim est, tauros ignem spirantes

Taurici cur ad
uenas mactare
soliti sint.

Circe.

Medea.

Iason Medeam
ducit.

De uellere aereo.

circa templum esse: à dracone insuper custodiri uellus. Verùm taurorum no-
men à custodum robore traductum est: à crudelitate uerò cædis hospitem,
tauros ignem efflare confictum. Modo simili cum templi custos Draco appel-
laretur, traduxerunt poëta admirandam stupendamq; eius animantis natu-
ram. Similiter & de Phrixo quoq; fabulæ confictæ sunt. Quippe nauigasse
eum ferunt quidam in nauî, cuius in prora signum fuerit arietis: quod Helle
molestè ferens, cum in sponda nauis incumberet, in mare decidit. Alij tradunt
Gambrium Scytharum regem in Colchos, quo tempore, Phrixus cum pæda-
gogo captus fuerit, aduectum: cum adolescentem dilexisset, dono illum ab
Aeta accepisse: eumq; ut legitimum ab se filium educatum, regni reliquisse.
Pædagogum (is Ariès uocabatur) sacrificatum dijs: eiusq; pellem à cadauere
euulsam, de more templo fuisse affixam. Deinde responso tradito, se tunc mo-
riturum, cum aduentantes hospites arietis pellem sustulissent: regem aiunt ad-
hibitis templo custodibus, eam quò diligentius seruetur, deaurasse. Sed hæc
legendibus, suo arbitrato iudicare licet. Cæterum Medeam tradunt Argo-
nautas ad templum deduxisse Martis, longè ab urbe Sybari Colchorum re-
gia stadijs septuaginta. Accedentem ad fores templi Medeam, appellati Tau-
rica lingua ab ea milites, apertis ianuis ut regis filiam introduxerunt. Argo-
nautæ templum simul ingressi, eductis ensibus cum multis ex barbaris occi-
dissent, alijs improuisa re territis, diffugientibusq; crepta aurea pelle, euesti-
giò ad nauem reuersi sunt. Medea draconem pelles custodiæ incubantem,
semperq; (ut fabulæ ferunt) uigilem, ueneno peremit: deinde unà cum la-
sone mare conscendit. Re ab his qui diffugerant, Aetæ nunciata, asserunt
eum cum ijs qui in promptu erant militibus Græcos infecutum, multos iux-
ta littus comperisse: quibus cum primo impetu pugna commissa, Iphiclus
Eurysthei, qui Herculi certamina imperauerat, frater, cecidit. Cæteri dein-
ceps cum suis auxilio accurissent, instaurato certamine rex est à Meleagro
occisus. Superantibus Græcis, reliqui Colchorum in fugam uersi, magna
ex parte interièrunt. Optimus tamen quisque uulneratus est, Iason Laertes,
Atlantidæ ac Thespiadæ. Quos diebus paucis Medea radicibus herbisq; cu-
rauit. Deinceps cum recuperata ualerudine nauigarent, iam medium Ponti
cum mare tenentes, ingens tempestas magno cum periculo adorta est. Tum
ab Orpheo, quemadmodum antea, uoto Samothracibus factò quiesuerunt uen-
ti. Apparuit quoq; iuxta nauem maritimus Glaucus: qui duabus noctibus to-
tidemq; diebus continuo nauem comitatus, & futura Herculi certamina, &
immortalitatem prædixit: Tyndaridis uerò quòd Dioscuri uocarentur, deo-
rumq; honores ab hominibus essent consecuturi. Deniq; cum omnes Argo-
nautas nomine appellasset, dixissetq; uotis Orphei à dijs se missum, qui eis tu-
tura prædiceret, consulere se illis ait, cum primùm in patriam uenissent, uota
dijs persoluerent pro salute iam bis ab illis suscepta. Argonautæ cum ad osti-
um Ponti peruenissent, ad oram appulere, cui tunc imperabat Byzantus, à quo
urbs Byzantium est appellata. Ibi erecta ara quum dijs uota persoluisset, lo-
cum consecrârunt: quem etiam nunc nauigantes colunt. Deinde mare ingres-
si, per Propontidem Hellespontumq; ad Troiam delati sunt. Hi cum Hercu-
les fratrem Iphiclum ac Telamonem ad urbem misisset, equos Helionemq; iuxta
promissa postulatum, tradunt Laomedontem oratores captos trulisse
in carcerem: reliquos Argonautas per insidias occidere uoluisse. Cuius rei
omnes, præter Priamum, filij adiutores se præbuere. Hic solus contradixit,
asserens seruandam esse hospitibus promissorum fidem: atq; equos sororemq;
esse tradendos. A qua sententia cum auersi essent, fertur Priamum duos in
carcerem ad Telamonem enses clam detulisse: narrataq; patris uoluntate, ex-
titisse eis causa salutis. Nam illi custodibus interfectis ad mare fugientes, expositi
singulatim socijs Laomedontis consilio, unà cum eis regi qui cum militibus

Argonautæ au-
reo uellere po-
titi.

Glaucus que
Herculi prædi-
xerit.

Byzantus.

ex urbe se aduersus prodierat, occurrerūt. Acri certamine commissō, cum Argonautæ uirtute superiores essent, ferunt Herculem præ cæteris fortiter pugnantem & occidisse Laomedontem, & primo impetu urbe capta, in regis insidiarum conscios animaduertisse: deinde Priamo, ut uiro iusto amicoque regno tradito, cum reliquis Argonautis discessisse. Nonnulli ex antiquis tradunt poëtis, ab Hercule, non cum Argonautis, sed solo, cum nauibus sex equorum gratia profecto, Troiam deletam. Quod & Homerus uidetur in suis carminibus sentire, scribens, Herculem equorum Laomedontis gratia sex proprijs nauibus, & uiris paucis, urbem ab se expugnatam cepisse. Argonautas à Troia tradunt in Samothraciam delatos, redditis magnis dijs uotis, iterum in templo posuisse phialas, quæ hucusque seruantur. Eorum reditu adhuc apud Thessalos ignoto, diuulgatam aiunt esse famam, omnes qui cum Iasone in Pötum nauigant, occisione occisos esse. Itaque Pelias tempus esse ratus cæteros, quorum erat, priuare regno, primò Iasonis patrem sanguinem tauri bibere compulit. Fratrem Promachum ad huc puerum occidit. Alcimedea mater morti destinata, uirili animo rem ausa memoratu dignam, cum ad interiora regie confugisset, orans deos ut tantæ impietati merita præmia darent, ense pectus transfixit. Hoc Pelias pacti omnis Iasonis progenie sublata, citò suorum scelerum poenas luit. Nam cum Iason in Thessaliam ad Ormum haud longè ab Iolcho locum urbem ingredientibus occultum noctu appulisset, impiam suorum cognouit eadem. Argonautis suam operam ad tantum scelus ulciscendum pollicentibus, omniaque subire paratis discrimina, haud parua inter eos dubitatio incidit, subitane uero in urbem irruendum esset, deoque improviso rex armis appetendus: an arcessendi à suis milites, communiq; bello res esset agenda: haud enim possibile fore, à tribus & quinquaginta uiris superari regem posse, cui plurimæ auxilia urbes ferrent. Cum hæc agitarentur, fertur Medea pollicita esse suis, se Peliam necaturam dolis, regiamque se illis sine periculo tradituram. His uerbis admirati omnes, cum modum eius consilij quærerent, respondisse Medeam dicunt, secum attulisse multa mirandæque uirtutis uenena, tum à matre Hecate, tum à Circe sorore, quibus nonquam antea ad hominum perniciem uti uoluisset, reperta. Nunc uerò eorum causa facile se id scelus Pelie, si uelint, ulturam: & simul quæ actura esset, singulatim cum prædixisset, à regia in supermaritimæ speculæ custodibus signum perfectæ rei se daturam asseruit, tum una die, noctu ignem. Igitur parata caua Dianæ imagine, uaria uenenorum genera in ea abscondit. Deinde capillos suos quibusdam medicamentis canos reddens, ita faciem corpusque rugosum effecit, ut aspicientibus quædam senior anus uideretur. Sumpta deinde, quam stupendo quodam apud uulgus modo condiderat, Dianæ statua, in urbem profecta, omnes ad superstitionem commouit. Cumque lymphata iret, per uicos ad spectandum concurreret & multitudo, hortabatur ut pie deam susciperent, colerentque. Accessisse enim eam ab Hyperboreis, & regis & ciuitatis bono. Cum singuli deam sacris uenerarentur, uniuersus tanquam debachatus populus, Medeam in regiam deduxit. Hæc res & Pelie superstitionem iniecit, & filie in eum stuporem Medeæ præstigijs ductæ sunt, ut persuaderentur, præsentem deam felicitatem regie præbituram. Asserebat enim, Dianam draconibus per aërem delatam, magnam orbis partem circumfisse: ut autem perpetuò coleretur, elegisse omnium regum piissimum. Mandasse in super sibi deam, ut senectam Pelie quibusdam pharmacis ablatam, in adulescentiam uerteret, multorumque annorum uitam beatam dijsque acceptam præberet. Ad quæ uerba cum rex ueluti miranda obstupescere, iussit Medeam in seipsa, ut fides ei haberetur, quod dixerat, experiri. Illa petens, ut pura ab una ex filiabus afferretur aqua, cum se in thalamo inclusisset, unxissetque corpus, herbarum uiribus in priorem ætatem restituta est. Quæ res

Laomedon ab Argonautis uisus.

Iasonis pro-pinqui à Pelia sublata.

Medeæ dolus in Peliam.

& regem, & omnes qui id aspexerant, ad stuporem perduxit. Videbatur enim non nisi deorum quadam prouidentia senectutem in uirginis aetatem, eiusque pulcherrimae, fuisse conuersam. Fecisse quoque asserunt eam quibusdam incantationibus, ut draconum specie dea per aërem ab aëre periboreis uecta, apud Peliam diuertere uideretur. Haec cum praeterea iam putarentur humanam cumque Pelias plurimi Medeam faceret, existima. etque illam uera loqui, aiunt omnibus singulatim filiabus mandasse, ut uoluntati imperioque Medearum parerent. Non enim decere regis corpus seruorum manibus tractari, sed filiarum obsequio, deorum beneficio potiri. Diligenter igitur filias obsequi Medearum imperauit, quicquid circa sui corporis curam mandaret. Sequenti nocte cum Pelias dormitum esset, aiunt dixisse Medeam, necesse esse, ut Peliae corpus in uase aeneo coqueretur. Quod cum aëre essent uirgines, una experimento aliquo fidem uerbis suis fieri postulauit. Arias aderat multis annis domi nutritus: quem uirginibus pollicita est, si illum prius decoxisset, in agnum se postea restitutura. Cum uirgines annuissent, ferunt Medeam arietis decoxisse corpus in frustra diuisum, ac medicamentis quibusdam ex lebeate agni speciem eduxisse. Quo facto, fide Medearum habita, reliquae omnes patrem pulsando occiderunt. Sola Alcestis ob insignem pietatem a genitore abstinuit. Tum Medeam dicunt, ne Peliae corpus aut inciderent, aut coquerent, edixisse. Simulans uero prius uotum lunae esse faciendum, uirgines supra culmen regiae cum lampadibus ascendere secum iussit. Ibi Colchorum lingua longa ad terendum tempus oratione habita, signum dedit Argonautis, rei conficiendae tempus adesse. Illi igne e specula conspecto, existimantes regem defunctum, cursu urbem petentes, moeniaque ingressi, strictis ensibus ad regiam profecti sunt, uigilibus qui obstitierant interfectis. Virgines, quae antea ad decoquendum patrem e tecto descenderant, Iasone caeterisque Argonautis in regia praeter spem conspectis, sua calamitate admodum afflictabantur. Neque enim Medearum facinus ulcisci poterant, neque erratum suum corrigere. Itaque cum sibi mortem consciscere uellent, Iason earum miserus, a propolito reuocauit, solatus, non sponte eas errasse, uel malitia, sed errore deliquisse. Omnes deinde benigne consanguineos allocutus, bono animo esse iussit. Populo ad concionem uocato, facti causam dixit, docuitque cur iniuriam ultus fuisset, minore supplicio quam ipse passus fuisset. Deinde Acasto Peliae filio patrium regnum tradidit: filiarum quoque regis curam pro dignitate gessit, & ad extremum aliquanto post tempore promissa praestitit, omnesque primarijs uiris nuptum dedit. Nam Alcestim natu maximam nuptui postmodum dedit Admeto Phereti Thessalo, Amphinomen Arobremoni Leontei fratri, Euadnen uero Oeneo Cephali, tunc Phocorum regis. His actis, cum Argonautis ad Isthmum Peloponnesi appulsus, sacra fecit Neptuno, cui nauem Argo dedicauit. Cum ingens eius fama esset apud Corinthiorum regem Creontem, ad eum diuertit, cumque eo uitae reliquum tempus egit Corinthi. Cogitantibus Argonautis in patriam abire, Herculem ferunt hortatum esse ad res magnae fortunae obeundas: adegitque ut iureiurando pollicerentur, alterum alteri si opus esset, auxilio fore. Elegisse autem clarissimum Graeciae locum ad statuenda certamina, concursusque hominum celebrandos: idque certamen maximo deorum Ioui Olympio consecrasse. Cum Argonautae omnes in foedus communis praesidij iurassent, instituendorum cura Herculi demandata, illum elegisse aiunt ad hominum conuentus Elcorum regionem iuxta Alpheum flumen. Vnde iuxta eum loca maximo deorum sacrata, Olympia ab eo appellantur. Cum equorum certamen palaestramque instituisset, modo certaminum statuto, urbes propinquas ad deorum spectacula exciuit. Et gloria famaque Herculis expectatione certaminum Olympicorum uulgata, Graecorum omnium qui clari essent, eo concursus fuit. Plurimis quoque uarijs

*Olympicorum
ludorum institutio.*

ex ur.

exurbibus Herculis amicitiam secutis, cum singuli eius uirtutem bellicamq; *Herculis prae-*
 disciplinam admirarentur, ideoq; ultro se comites periculorū obtulissent, per *clara facinora.*
 breui optimum exercitum confecit. Quo omni peragrato orbe, ob plurima *ra.*
 in homines collata merita immortalitatem meruit. Poëte uero fabulis assueti,
 miranda quaedam canentes, Herculem solum abiq; armis fabulantur decanta
 ta orbis monstra perdomuisse. Sed de his antea scripsimus. Nunc ad Iasonem
 reuertamur. Hunc Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea uixisset, *Iasonis & Me-*
 genuisse ex ea filios natu maximos duos, Didymum Thessalū, Alcimenum, *de liberi.*
 his posteriorem tertium Thysandrum: quo tempore aiunt Medeam magno in
 honore non solum propter speciem qua eminebat, sed propter prudentiam, ce-
 terasq; quibus ornata erat uirtutes, a uiro habitam esse: paulatim deinde a ta-
 te decorem formæ auferente, Iasonem Glaucæ Creontis filiae amore captus, uir-
 ginem nuptui a patre petijt. Annuente Creonte, certumq; nuptiarum statuen-
 te diem, Iasonem Medea nititur spontaneum diuortium persuadere. At enim, cu-
 pere se illam uxorem ducere, non in eius contemptum, sed ut filios suos in do-
 mum regiam ea cognatione introduceret. Aegre uerba hæc ferente Medea,
 deosq; testes iuramenti præstiti appellante, Iasonem suscepti beneficii oblitus,
 Creontis filio uxore sumpta, Medeam urbe expulit. Illa cum a recessu diem u-
 num a Creonte petisset, noctu regiam ingressa, certis medicamentis immuta-
 ta facie, domum incendit radice quadam a Circe inuenta, ea uirtute, ut incen-
 dendu.
 sus ignis nequiret extingui. Repente conflagrante regia, Iasonem exiuisse tra-
 dunt, Glaucam Creontemq; igne absumptos. Quidam scriptores uolunt, Me-
 deæ filios dona quaedam sponte attulisse uenenis illita: quæ cum illa corpori
 applicuisset, & incidisse in morbum, & patrem auxilium filiae ferentem, cum
 corpori illius hæsit, euestigio expirasse. His haudquaquam acquiescens Me-
 dea, inq; Iasonis ultionem intenta (adeo ira, amor, crudelitasq; in ea exarserat)
 postquam illum flammis euasisse cognouit, animum morti filiorum in patris
 calamitatem adiecit. Omnes, uno qui aufugit excepto, natos iugulauit: eorū-
 que corpora sepeliuit in Iunonis templo: deinde fidissimis socijs fugæ assump-
 ptis, Medea nocte ex Corintho fugiens, Thebas ad Herculem uenit. Hic eo-
 rum quæ in Colcho promissa erant sponsor factus, se ei auxilio futurum iuxta
 datam fidem promisit. Iason filijs uxoreq; priuatus, cæsentibus omnibus eum *Iasonis inter-*
 iuste plecti, cum doloris uim ferre non posset, sibi mortem consciiuit. Corin- *tus.*
 thij casus atrocitate obstupescit, cum de sepulchro puerorum dubitarent, ad
 Pythium, quid de adolescentum corporibus agendum esset, consultum mise-
 re. Mandatum a Deo est, sepeliri eos in Iunonis templo, atq; Heroum honori-
 bus coli. Quo facto, aiunt Thessalum qui eadem matris effugerat, in Corin-
 thum redisse. Deinde in Iolchum Iasonis patriam reuersum: ubi cum reperisset
 Pelææ filios recenter interisse, regnum generi suo debitum suscipiens, subdi-
 tos ex suo nomine Thessalos appellauit. Nec uero ambigo, de Thessalorum
 nomine non idem sentire omnes, sed uarias ferri opiniones: de quibus post-
 modum suo loco disseremus. Medea cum Thebis Herculem in insaniam uer-
 sum, ab eoq; filios occisos reperisset, medicamentis illum ab eo morbo libera-
 uit. Deinde cum Eurysthei præceptis Herculi parendum esset, omni eius auxi-
 lij spe amissa, Athenas ad Aegeum Pandionis confugit. Ferunt quidam ab
 Aegæo cognitam, filium genuisse Medum, qui postmodū Mediæ imperarit.
 Alij ab Ilypeto Creontis accusatam, omninoq; absolutam. Deinde cum The-
 seus ex Troæzene Athenas transisset, de ueneficio accusatam fuisse, ex Athenis
 migrare compulsam. Verum pollicente Aegæo se eam tutò quò uellet missu-
 rum, Phoeniciam elegit: quò & delata est. Inde ad superiores Asiæ partes tran-
 siens, cuidam clarissimo hæsit regi: ex quo filium peperit Medū, qui post patris *Medus.*
 obitū regno succedens, & rex fuit egregius, & populos ab se dominauit Me-

dos. Tragœdi postmodum mirandam quædam de Medea, uariaq; ediderunt, Quidam in gratiam Atheniensium, Medeam aiunt susceptum ex Aegeo Medum in Colchos aduexisse incolumen. Cumq; eo tempore Aetes à fratre Perse ui regno pulsus esset, Medeæ opera, quæ Persem sustulit, Medum regno positum. Auctis deinde regni uiribus, Medum plurimis Asiæ locis quæ supra Pontum est, peragratis, subiecisse eam quæ ab ipso Media sit appellata. Recensere autem quæ de Medea scripta sunt singula, & longum esset, & minimè necessarium. Verùm quæ de Argonautis supersunt, prioribus adijciamus. Non enim pauci tum ueteres, tum posteriores scriptores, inter quos est & Timæus, tradunt Argonautas post raptum aureum uellus, quum nauibus ostia Ponti obfessissent, rem mirificam fuisse aggressos, & historia dignam. Nauigantes enim per flumen Tanaim ad eius fontes, iuxta quendam locum nauis per terram ad alium fluuium tracta, in Oceanum uersus Arcum per eius decursum delatos ferunt. Postmodum terra à sinistris relicta, cum ad Gades peruenissent, nostrum mare ingressi, in patriam reuerterunt. Horum uestigia feruntur, quod iuxta Oceanum habitantes, inter deos præcipue Pollucem & Castorem colunt. Traditum enim esse illis à priscis usq; temporibus, hos deos præsentem in Oceano nauigantibus adesse. Esse quoq; iuxta Oceanum loca, quæ uaria tum ab Argonautis, tum à Dioscuris nomina sumpsissent. Continens insuper quæ est intra Gades, expressa reditus illorum continet uestigia. Hi iuxta Tyrrhenum nauigantes, ad insulam uenere, quam dicunt Aethaliam: ubi optimum eorum locorum portum, à nauis, quod nomen ad hæc tempora permansit, Argoon appellant. Similiter iuxta Tyrrheniam portus octingentis procul à Roma ita dijs, Telamon est cognominatus. Insuper iuxta Formias Italiæ Aeta dicta Caieta est. Postea in Syrtes uento acti, cum à Tritono Libya rege naturam eius Pelagi percepissent, declinato periculo, tripodem ei aeneum dono dedere, literis priscis insculptum: quem adhuc apud Hesperios seruari dicunt. Neq; uerò omittendum uidetur, quod quidam scriptores pro uero tradunt, Argonautas per Istrum nauigantes, atq; ad eius fontes delatos, postea ad sinum Adriaticum peruenisse. Hos tempus redarguit, existimantes Istrum multis ostijs in Pontum defluentem, eumq; qui in Adriam descendit, ab eisdem locis decursus initium sumere. Romanis cum his gentibus bellum, quæ Istrum incolunt, gerentibus, eius fontes quadraginta stadia à mari procul inuenti sunt. Verùm nominis fluuiorum similitudo causam erroris scribentibus dedit.

DE HERCVLIS FILIIS ET NEPOTIBUS. Caput IIII.

Heraclidarum
fata.

Argonautarum Herculisq; gestis à nobis descriptis, filij quoque recensendi sunt. Hi post Herculis obitum apud regem Ceicum in Trachina confedere. Cum Hilus alijsq; fratres quidam iam uiri euasissent, ueritus Eurystheus ne cum omnes ad eam ætatem peruenissent, se imperio Mycænarum priuarent, cupiensq; omnes eos Græcia pelli, Ceico, nisi & Heraclidas & Licymnij filios, Iolaum insuper, ac omnes Arcades qui cum Hercule militassent, eijceret, bellum indixit. At ipsi Eurystheo impares uiribus, decreuerunt sponte Trachinam relinquere. Adeuntes multas urbes, quæ præclaræ erant, rogantesq; ut se in urbem reciperent, cæteris timore recusantibus, à solis Atheniensibus insita humanitate suscepti sunt, Trycorytho illis urbe, quæ Tetrapolis nominatur, ad habitandum concessa. Postea cum Herculis filij omnes ætate matura essent, prudentia adolescentibus, ut ab Hercule genitis, innata, Eurystheus eorū incremento inuidens, magno exercitu aduersus illos profectus est. Heraclidæ Atheniensium præsidio fulti, Iolaum, Theseum,

Theſeum, Hilumq; duces belli conſtituerunt, & acie Euryſtheum ſuperarunt. Multi in ea pugna Euryſtheum ſecuti occubuerunt: ipſe curru fugiens, ab Hilo Herculis filio occiſus eſt. Filij quoq; Euryſthei in ea pugna omnes cecidēre. Heraclidæ poſt Euryſtheum in ligni prælio deuictum, mutuo conſilio auxilioq; aduerſus Peloponneſum duce Iolao mouerunt bellum. Atreus poſt Euryſthei obitum capto Mycēnarum regno, aſcitiſq; Tegeatis, ac quibuſdam alijs belli ſocijs, Herculis filijs occurrit. Apud Iſthmum cum utriq; exercitus conueniſſent, Hilus hoſtem, quicumq; is eſſet, ad certamen ea conditione prouocauit, ut ſi ipſe uiciſſet, Euryſthei regnum filijs Herculis cederet. Si uero occubiſſet, Heraclidæ in Peloponneſum intra annos quinquaginta non uenirent. Deſcendit in certamen Echemus rex Tegeatarum, occiſoq; Hilo Heraclidæ ex fœdere ab expeditione deſtiterunt, Corinthumq; reuerſi ſunt. Paulo poſt Licymnius cum filijs Herculis ac Tlepolemo apud Argiuos ſponte illos ſuſcipientes manſit. Reliqui qui in Tricorytho reſederant, decurlis ex pacto annis in Peloponneſum tranſierunt. Quorum res ſuo referentur tempore. Alcmena Thebas profecta cum euaniſſet, à Thebanis deorum honoribus culta eſt. Cæteri Heraclidæ repetita ab Eginio Dori filio ei credita patris hæreditate, apud Doræos conſedere. Tlepolemo in agris commemorantem ferunt à Licymnio Electryonis orta contentione occiſum. Qua ex cæde ex Argis fugiens Rhodum applicuit. Hanc inſulam incolebant tum Græci, à Triopato Phorbantis filio deducti. Quam ille communi accolarum cōſilio in tres partes diuiſiſſet, tres in ea condidit urbes, Lindum, Ialyſum, Camirum. Imperauit autem omni inſulæ ob gloriam nomenq; paternum: ac demum cum Agamemnone ad Troianum bellum profectus eſt.

Rhodus.

DE THESEO, ET EIVS CERTA-
minibus. Cap. VII.

POſtea quā de Hercule filijsq; retulimus, locus ſe offert ut Theſei, qui Her-
culis certaminum imitator fuit, geſta narrentur. Natus ex Aethra Pitthei
filia ac Neptuno, in Trœzene nutritus eſt apud Pittheum maternum auum:
ac ſigna, prout ferunt fabulæ, ab Aegæo ſub petra poſita recognoſcens, Athe-
nas uenit. Deinde mare ingreſſus, ut Herculis uirtutes imitaretur, ad ea cer-
tamina adiecit animum, quæ laudem & gloriam ſibi eſſent allatura. Et pri-
mum eum qui dicebatur Corynetes, ſuſtulit, hoc uſum cognomine à Coryna,
hoc eſt, claua, quo telo utebatur, & aduenas interficiebat. Secundum, qui in
Iſthmo erat, Sinim, qui duas flexas pinus, atque utrique alligato hominis bra-
chio, ſuſum dimittens, corpus uī diſcerptum maximo cruciatu afficiebat.
Tertius fuit à Theſeo interemptus in Crommyone aper ſylueſtris, à quo mul-
ti interibant uiribus ac magnitudine præſtantes. Deleuit inſuper Scyronem
habitantem ea loca Megaræ, quæ ab eo faxa Scyronia uocantur. Hic uiato-
res cogebat, ut ſe ipſoc præcipiti iactarent loco: deductos ſuper ſcopulum ab-
ruptum homines, calce in mare iuxta Chelonem proijciebat. Suſtulit etiam
iuxta Eleuſinam, Cercyonem certantem cum prætereuntibus, atque ab ſe ui-
ctos perimentem. Deinceps Procuſtam occidit, in eo loco terræ Atticæ qui
dicitur Curdalus, habitantem. Hic uiatores cogebat ſuper lectum aliquem a-
ſcendere: quod ſi longiores erant, parte ſupereminente amputabantur: qui ue-
rò breuiores, pedibus diſtendebantur. A qua re Procuſtes cognominatus eſt.
His actis Athenas ueniens, Aegæum propter ſigna cognouit. Tum Maratho-
nium taurum ab Hercule ex Creta in Peloponneſum traductum, Athenas ab
ſe uictum aduexit: quem Aegæus ſacrauit Apollini. Super eſt ut de Minotau-
ro, quō

ro, quō

De Minotau-
ro.

ro, quò Thesei gesta absoluantur, ab eo interfecto referamus. Oportet enim temporibus quæ à nobis explicata sunt, contigua, quò notior fiat historia, describi. Tectamus Dori, filij Heleni ex Deucalione orti, cū Aeolijs ac Pelasgis in Cretam appullus, insulæ imperauit. Sumpta Creta in uxorem, filium Alterium creauit. Quò in Creta regnante, Iupiter (ut aiunt) Europam ex Phœnicia raptam super taurum detulit in Cretam. Ex ea tres genuit liberos, Minoem, Rhadamanthum, Sarpedonem. Asterius deinceps prole carens, cum uxorem duxisset Europam, Iouis adoptatis filijs, regni eos reliquit successores. Horum Rhadamanthus Cretensibus leges dedit. Minos suscepto regno cum Itonem Lycij filiam uxorem cepisset, genuit ex ea Lycastum. Hic quoq; cum regnaret in Creta, Ida Corybanti filia uxore ducta, secundum Minoem genuit quem nonnulli Iouis filium tradunt. Hic primus Græcorum parata classe, maris imperio potitus est. Cùm despondisset Pasiphaen Solis Cretæq; filiam, suscepit Deucalionem, Crateum, Androgeum, & Ariadnem, pluresq; alios liberos. Androgeus cum Athenas consensu Atheniensium omnium concessisset, Aegeo regnante, inq; certaminibus superaret athletas omnes, in consuetudinem Pallantis filiorum uenit. At Aegæus suspicans, nequando propter Androgei amicitiam à Pallantis filij auxilio Minois regno pelleretur, insidijs Androgeo paratis, ad spectaculum celebre proficiscentem Thebas, per quosdam eius regionis accolas circa Inoem terræ Atticæ interficiendum curauit. Cade filij perturbatus Minos Athenas uenit, supplicium interfectoris Androgei petens. Spretis eius uerbis, bellum Atheniensibus indixit, addita execratione, qua ad uersus Athenienses siccitatem famemq; imprecatus est. Siccitate tum Atticos, tum reliquam Græciam urgente, corruptis terræ fructibus: belli duces, quomodo hæc mala auerti possent, Deum consulere. Is iussit eos ad Aeacum Iouis & Aeginæ Asopi filia adire, iubereq; ut pro se uota faceret. Quibus perfectis, siccitas cum apud alios Græcos cessasset, solos Athenienses uexabat. Coacti igitur sunt rursus à Deo implorare tantæ remedii calamitatis. Hanc desitutam, Deum ferunt respondisse, si pro Androgei cæde, Minoi qua uellet pœnas dedissent. Parentibus Deo Atheniensibus, præcepit Minos, pueros septem & totidem uirgines singulis annis Minotaurum quoad uiueret uorandos tradi. His datis, defecit siccitas: à bello abstinuit Minos. Annis septem trãfactis, rursus eum in regionem Atticam cum magno exercitu transfisset Minos, ac bisseptem pueros petisset, traditi sunt. Theseus cum esset nauigaturus, accessisset ad gubernatorem Aegæus, præcipiens, si Minotaurum superasset filius, ut albis uelis portum intrarent: nigris, quemadmodum & antea in Ioniam fecerant, si perisset. Theseus in Cretam cum nauigasset, Ariadne Minois filia eius specie ac decore capta, & consilium operamq; dedit Minotauri occidendi, & Labyrinthi egressum edocuit. Deinde cum rapta Ariadne nocte clam recederet, in insulam appulit, aliquando Dîam, nunc uerò Naxum uocitatum. Eo tempore Bacchum ferunt pulchritudine Ariadnes captum, cum à Theseo uirginem abstulisset, uxorem illam ab se præter modum dilectam duxisse. Post eius obitum, propter singularem amorē honore immortalium dignatus, coronam ex astris Ariadnæ in coelo constituit. Verum eos qui cum Theseo nauigabant, ferunt ægrè admodum raptum uirginis ferentes, propterq; dolorem Aegæi mandatorum oblitos, nigris uelis in Atticam peruenisse. Quod Aegæus cùm aspexisset, existimans Theseum filium peremptum, rē heroicam aggressus, ex arce ob dolorē semet præcipitauit. Post patris interitum Theseus regno succedens, constitutis legibus populo imperauit: multaq; egit ad amplitudinē ciuitatis spectantia. In queis illud fuit insigne, quòd plurimum populum Athenas ad habitandum induxit. Qua ex re uiribus & auctoritate aucta ciuitas, Græciæ principatum tenere uisa est. Verum ad ea quæ de Theseo supersunt, redeundum.

Ariadne.

Aegæi interitum.

redeundum. Deucalion maximus natu filiorum Minois, Cretæ imperauit. Is inita cum Atheniensibus belli societate, Phædræ filiam Theseo despondit. Qui cum post ductam uxorem Hippolytum ex Amazone genuisset, in Trœzenem misit sorori Aethræ nutriendum. Ex Phædra Athamantum suscepit, ac Demophoontem. Paulò post Hippolytus cum Athenas ad mysteria uenisset, à Phædra propter pulchritudinem amatus est: quo recedente, Phædra templum Veneri in arce unde in Troézena conspectus erat, condidit. Cumq; ad Pirithœum cum Theseo diuertisset, Hippolyti concubitum petijt. Illo scelus abnuente, molestè id ferens nouerca, Athenas reuersa, Hippolytum quòd se uitare uoluisset, apud Theseum accusauit. Ille dubitans uerumne crimen esset, rem ad Hippolytum per internuncium detulit. Ferebantur tunc fortè e quorum curru Hippolytus. Cui, calumnia audita labenti animo, frenæ e manibus exciderunt. Turbati equi excussis habenis, currum præcipitem egerunt. Quo effracto, Hippolytus uestibus implicitus, atq; ad terram delatus interiit. Ob eius antè optimè actam uitam Trœzenij deorum illi honores impendere. Theseus his turbatus calamitatibus, pulsus patria, apud hospitem functus est uita. Athenienses pœnitentia ducti, ossibus Thesei Athenas traductis, & illum coluerunt pro Deo, & tēplum ei intra urbem Asylum, quod ab eo Theseium dictum est, constituere. Nunc de raptu Helenæ, deq; Pirithoi erga Proserpinam amore (gestis enim Thesei sunt immixta) dicendum. Pirithous Ixionis filius defunctæ Hippodamiæ uxore, Polypito filio superstite, Athenas ad Theseum uenit: cuius uxor Phædra cum defuncta esset, suasisit ei Helenæ Iouis ac Ledaæ raptum. Ea tum decimum agebat annum, omnes cæteras decore ac modestia excellens. Lacedæmonem profecti, captato tempore, Helenam communi consilio Athenas aduexere. Deinceps inter eos sorte iacta, utrius esset sponsa Helena futura, ea tamen adiecta conditione, ut is pro quo fors cecidisset, socio coadiutor ad alteram quærendam uxorem foret: idq; iureiurando cū firmassent, sorte Theseo obuenerit. Quòd factum cum agrè ferrent Athenienses, timens Theseus, Helenam in Amphidriam, unam ex Atticis urbibus deduxit: eius cura Aethræ matri, multisq; ex amicis permissa. Pirithous cupiens Proserpinam uxorem habere, consiliū cum Theseo communicauit. Verum cum propter rei impietatem à proposito eum auertere conaretur: ubi illū perseuerantem, inq; iuliurandi uim ad Proserpinæ raptum se adigi uidit, coadiutorē se præbuit. Cum ad inferos descendissent, uterq; ibi captus est. Sed postmodū in gratiam Herculis liberato Theseo, Pirithous apud inferos detētus, luit sempiternas suæ impietatis pœnas. Quidam scriptores tradūt, ambos rediisse ab inferis: eoq; tempore Dioscuros Helenæ fratres cum exercitu Amphidriam profectos, capta euersaq; urbe Helenā adhuc uirginem captiuamq; ad Aethram Thesei matrem Lacedæmonem uexisse.

Hippolytus.

De raptu Helenæ.

DE SEPTEM, QUI AD THEBAS MILITARUNT. Cap. VII.

Res postulat, ut de septem ducibus qui Thebas profecti dicuntur, scripturæ Thebani belli occasio & causa. Tribelli causas à principio ordiamur. Laius Thebanorum rex, sumpta uxore Iocasta Creontis filia, cum diutius caruisset liberis, oraculo consulto an esset filios habiturus, responsum tulit, non cōducere sibi prolem habere. Nam qui ex eo prodiret filius, patrem occisurus esset, aduersaq; fortuna domum funestaturus. Post quod responsum præcepit, natum infantem traiectis primū ferro pedibus exponi: unde & Oedipus cognominatus est. Sumptum puerū Oedipus. domestici cum non exposuissent, cuidam seruili mulieri nomine Polybiæ tradidēre. Cū iam uir factus esset, Deum de infante exposito consulere statuit Laius.

Laius. Oedipus quoque à quodam se fuisse expositum certior factus, & ipse Pythiam, qui sui parentes forent, oratum proficiscebatur. Cum ambo apud Phocidem inuicem obuiassent, Laiusque illum de uia cedere superbius mandasset, Oedipus ira motus Laium occidit, inscius parentem esse. Eo tempore tradunt Sphingem beluam biforem uenisse Thebas: proposuisseque ænigma, quod qui non soluerent, perirent. Ex quo multi ob rem dubiam interierunt. Soluenti præmium, Iocastæ connubium, & Thebanorum regnum, propositum erat. Verum nullus, excepto Oedipo, ænigma soluere ualuit. Id erat eiusmodi: Quod animal bipes, idem tripes, ac quadrupes foret. Ceteris addubitantibus, solus Oedipus ait, hominem id animal esse: qui infans, quatuor iret pedibus: auctus ætate, duobus: iam senior factus, tribus: nam baculo tanquam tertio pede sustentaretur. Sphinx suo iudicio uicta seipsam ex loco excelso præcipitauit. Oedipus ignotam matrem uxorem sumpsit, quatuorque ex ea genuit liberos, Eteoclem, Polynicem, Antigone, & Ismenem. Hi cum ad ætatem peruenissent, domestica impietate cognita, Oedipum coegerunt ob dedecus non egredi domum. Ipsi sumpto regno fœdere inuicem sanxerunt, ut singuli alternis annis imperarent: primusque imperij annus Eteocli cederet, maiori natu. Is acto anno, petenti ex fœdere renuit tradere regnum fratri. Qua ex causa ille Argos ad Adrastum regem confugit. Hoc tempore Tydeus Oenei, cum in Calydone Alcatum Lycotheumque nepotes occidisset, ex Aetolia aufugit Argos. His Adrastus benigne susceptus, quodam responso motus, utriusque filias uxores dedit, Polynici Argiam, Deipylem Tydeo. Adolescentes cum à rege probarentur, magnaque eorum uirtutis expectatio uideretur, ambos in patriam pollicitus est se reducturum. Verum cum censeret primum debere Polynicem restitui, nuncium misit Tydeum ad Eteoclem. Hic Tydeum ferunt quinquaginta uiros ab Eteocle in insidijs in itinere positos occidisse, ad Argosque præter opinionem redisse incolumen. Hæc Adrastum impulerunt, ut quæ ad bellum spectabant, pararet. Adsciuit autem belli societatem Capaneum, Hippomedontem, Parthenopeum Atalantæ Schœnei. Suadebant amici Polynicis, ut ad bellum Amphiaræus uates duceretur. At is cum præuideret, si ei bello afforet, se periturum, idque propterea recusaret: ferunt Polynicem aureum torquem à Venere Hermionæ datum, Amphiaræi uxori, quod belli societatem uiro persuaderet, donasse. Eo tempore Amphiaræus Adrastusque de regno dissidentes, ad Eriphylum Amphiaræi coniugem, Adrastræ sororem, omne dissensionum iudicium retulerunt. Illa pro Amphiaræo sententiam tulit, adiiciens, ut belli Thebis inferendi socius adiutorque esset. Amphiaræus existimans se ab uxore proditum, ad bellum spondit se aditurum: sed Alcmeoni filio imperauit, ut post suum obitum Eriphylum perimeret. Quod patris mandatum postea executus, facti conscientia in insaniam uersus est. Adrastus, Polynices, ac Tydeus ad bellum ituri, quatuor elegerunt duces, Amphiaræum, Capaneum, Hippomedonta, & Parthenopeum. Qui omnes cum magno exercitu aduersus Thebas profecti sunt. Eteocles ac Polynices mutuis uulneribus confossi conciderunt. Capaneus magno impetu scalis murum ascendens, mortem optijt. Amphiaræus in terræ hiatus cum curru delatus, absorptusque, nunquam postea uisus est. Eodem pacto & reliqui duces omnes, præter Adrastum, multique præterea mortales occubuerunt: quorum sepeliendorum facultas à Thebanis cum denegata esset, insepultos sinens Adrastus, Argos redijt. Cum nullus auderet hos tumulis condere, soli Athenienses, qui ceteros uirtute antebant, omnes sepeliuere. Hunc belli uitæque finem septem, qui Thebas oppugnatum ire, sortiti sunt. At uero filij mortem parentum ulturi, communi consilio contra Thebanos mouerunt arma. Dederat responsum Apollo, eam urbem expugnaturus, si Alcmeonem Amphiaræi filium imperatorem sibi constituissent.

Sphinxis ænigma.

Oedipi incestæ nuptiæ & liberi.

Fratrum iræ acerbissima.

Bellum parit bellum.

tuissent. Hic ab illis dux factus, Deum & de Thebano bello consuluit, & an matrem Eriphylem puniret. Respondit Apollo, ut utrunq; faceret, non solum quia monile aureum mater in necem paternam, sed & peplum quoq; ob filij interitum acceperit. Venerem aiunt quondam Hermionæ Cadmi & monile donasse, & peplum. Ambo hæc habuit Eriphyle: alterum à Polynice, alterum à Thersandro Polynicis, quò filium ad expeditionem Thebanam hortaretur. Alcmeon igitur cum milites ad bellum plurimos ab Argis parasset, ab uribus quoq; finitimis accersito præsidio, exercitum contra Thebas duxit. Acerrima cum Thebanis commissa pugna, Alcmeon uictoria potitus est. Thebanorum attritis uiribus, multisq; amissis ciuibus, cum essent impares uiribus, omni spe destituti, consilium à Tyresia, qui diuinator erat, exquisiuerunt. Is Thebanos ex urbe iussit abire: hoc solum modo illos conseruari posse. Iuxta Tyresia dicta urbem linquentes, aufugere noctu in oram Bœotia quæ Thilphosium appellatur. Thebæ captæ ac dirutæ sunt. Tyresia filiam Daphnen postea cum uictores cepissent, in Delphos uoto suscepto, misere oblationem Deo. Ea diuinandi artem edocta, in Delphis degens, multò magis eam scientiã calluit. Itaq; natura admirabilis, plurima scripsit uarij generis responsa. Cuius ex uersibus Homerum poëtam ferunt multa ad ornatum sui poëmatis sumpta transfuisse. Cùm hæc sapius Dei spiritu ferretur, multaq; traderet responsa, Sibyllam ab omnibus cognominata est. nam plenam Deo, & Sibyllam esse, idem notat. Victores uero urbe direpta, in patriam quisq; suam multis cū spolijs reuersi sunt. Ex Thebanis qui in Thilphosium contugerant, Tyresias defunctus est: quem sui ciues magna cum pompa sepeliuerunt, deorum ei honores tribuentes. Deinceps aduersus Dorienses armis motis, pugna superatos ex eorum patria eiecerunt. Transacto paululum temporis, quidam ex eis in Iunonis sedibus mansere, quidam Athenas profecti sunt. Creonte Menæti regnante, patria pulsi, paulo post in Dorida remearunt, & in Grynæo Limeoque & Eubæo habitauerunt. Antea Bœotus Arnes Neptuni filius migravit in Aeolidem, quæ nunc Thessalia dicitur, & eos qui secum accesserant, Bœotos uocauit. Sed de Aeolibus paucis dicendum. Priscis temporibus, cum ex filijs Aeoli qui fuit Hellenis ex Deucalione nati, cæteri quæ dicta sunt loca habitarent, solus Minas in Aeolide regnauit. Eius filius Hippotes ex Menalippe Aeolum genuit. Huius Arnem filiam Neptunus cognouit. Qua de re indignatus pater, Metapontio aduenæ, qui tum casu aduenerat, eo pacto Arnem dedit, ut illam in Metapontum deduceret. ubi duos peperit filios, Aeolum, ac Bœotum. Quos Metapontius liberis carens quodam motu oraculo, adoptauit in filios. Hi iam uiri facti, orta uiuente Metapontio seditione, regnum obtinuerunt: postmodum dissensione inter Arnem & Antolytam orta, matri succurrentes Antolytam peremere. Eam rem grauius ferente Metapontio, illi præparatis nauibus cum matre multisq; amicorum mare ingressi: Aeolus qui dem ad insulas Byrrheni maris appulit, quæ ab eo Aeolides sunt appellatæ: urbemq; condidit, quam Lyparam uocauit. Bœotus uero ad Aeolum uenit, Arnes patrem, à quo loco filij nutritus est. Postmodum Aeolidis regnum, possedit. patriam omnem à matris nomine Arnem, populos appellauit à se Bœotos. Itonus ex Bœoto ortus quatuor suscepit filios, Hippodamum, Electryonem, Archilycum, Alegenorem. Horum Hippodamus Eleum genuit, Electryon Letum, Alegenor Elonium, Archilycus Protheronem & Archesilaum: qui ad Troiam ire Bœotorum exercitus duces.

Tyresis.

Sibylla.

Aeoles.

Bœoti.

Salmoneus. **N**unc Salnoneum, Tytiumque, & eorum usque ad Nestorem, qui Troiano interfuit bello, posteros referamus. Salmoneus ex Aeolo Deucalionis est ortus: qui ex Aeolide cum magna suorum manu profectus, constitit in Elea apud fluvium Alpheum: ubi urbem a suo nomine Salmoneam condidit. Sumpta uxore Alcídice Elei filia, genuit ex ea Tyream, decore formaque eximiam. Alcídice defuncta, Sideram uxorem duxit, quae Tyream ut nouerca cepit odisse. Salmoneus ob superbiam atque impietatem contracto subditorum odio, Iouis fulmine conflagrauit. Eius deinceps Tyrea filia adhuc uirgo a Neptuno cognita, peperit Peliam ac Neleum. Postmodum ex Creteo Amythaonem genuit, Pheretumque, & Aesonem. Cum diem suum obrisset Creteus, orta inter Peliam Neleumque regni contentione, Pelias Iolcho finitimaeque regioni imperauit: assumptisque Melampode ac Biante, Amythaonis Aglaiaque filijs, quibusdamque ex Achajis Phthiotisque ac Aeolidibus, aduersus Peloponnesum exercitum duxit. Melampus cum esset diuinator, Argiuas foeminas propter Bacchi iram fanaticas, ab infania curauit. Cuius rei gratia Anaxagoras Megapenti Argiuorum rex, eum donauit duabus regni partibus. Hic Argis cum moraretur, Biante fratre consorte regni facto, uxorem cepit Iphianiram filiam Megapenti: ex qua protulit Antiphatum, Mantum, Biantem, Pronoem: ex Antiphato ac Zeuxippe Hippocoontis, Iocleus Amalceusque orti sunt. Iocleus Hypermetraque Lesbij Iphianiram, Polybiam atque Amphianum genuerunt. Hoc pacto Melampus ac Bias eorumque posterij Argiuorum imperium tenuerunt. Neleus cum his qui eum secuti erant, in Messenam uenit, & accolarum uoluntate condidit urbem Pylum: cui cum imperaret, uxorem sumpsit Chlorē, Amphionis Thebani natam: exque ea duodecim filios suscepit: quorum natus maximus Peridyneus fuit: minimus Nestor, qui bello interfuit Troiano. Et de progenitoribus Nestoris haecenus.

Nestor.

DE LAPITHIS ET CENTAURIS.

Cap. VIII.

Peneus. **N**unc de Lapithis & Centauris differemus. Ex Oceano ac Theti multi filij secundum fabulas manarunt, a fluminibus cognominati: in quibus fuit Peneus: a quo accidit Peneum in Thessalia dici. Hic ex nymphea Creusa liberos suscepit, Ipseum ac Stybiam: quam cum cognouisset Apollo, Lapitham ac Centaurum genuit. Lapithes circa fluvium Peneum ad habitandum lectis, cum ibi imperaret, Eurionem Arsinoi uxorem duxit, ex qua duos suscepit filios, Phorbantem ac Periphantem, regni paterni haeredes. *Lapithae.* Populi omnes a Lapitha Lapithae appellati sunt. Phorbas cum in Oleum transcendisset, accersitus ab Alectore Beoziorum rege, tunc Pelopis uires formidante, Elgorum regni partem ab eo accepit. Huius filij Aegeus Actorque paterno successere regno. Periphantas alter Lapithae natus, ex Astyagea uxore Ipsei filia, octo genuit liberos: quorum natus maximus Antion ex Melate Amythoni suscepit Ixionem. Hic, ut tradunt, dona plurima Hesioneo pollicitus, despondit eius filiam Cliam: ex qua genuit Pirithoum. Verum cum Ixion nequaquam promissa uxori tradidisset, Hesioneus pro his equos illius cepit. *Ixionis crudele facinus, & interitum.* Tunc Ixion pollicitus, se quae promiserat daturum, accersitum a se Hesionem in foueam ardentem coniecit. Qua crudelitate cum nullus eam cadem purgare uellet, ab Ioue, ut fabulae tradunt, demum purificatus, Iunonem stupri interpellare ausus est. Qua re cognita Iupiter nubem in forma Iunonis cum interposu-

terposuisset, Ixion eo concubitu Centauros genuit. Tradunt tandē Ixionem ob scelereū magnitudinē ab Ioue rotæ alligatum, perpetua post obitū torque-
ri cruciatus pœna. Centauros nonnulli uolunt in Pelio à Nymphis nutritos, postmodū equos subagitasse, ex quibus eis Hippocentauros natos creditum, quod primi equitare ausi sint: eo quod natae fabulā, ueluti equi essent hominisque natura. Hos ferunt tanquā Pirithoi cognatos partem regni paterni ab eo postulasse. Quod reuerti, bellum à Lapithis illatum est. Sed eo cessante, postmodū cum Pirithous Hippodamiam despondisset, Theseo ad nuptias ac Cētauris uocatis, illi uino ebrii, foeminis quæ in nuptiis erant, uim afferre conati sunt. Qua in iuria tum Theseus, tū Lapithæ permoti, multis Centauris peremptis, reliquos ex urbe eiecerunt. Hæc ad causam Centauri unā aduersus Lapithas profecti, plures interfecere. Qui cædi superfuerunt, partim in Pholoem Arcadiæ profecti sunt, partim in Malea habitauerunt. His rebus secūdis elati, ex Pholoē egressi ad prædandum propinquos Græcos, multos ex eis occiderunt.

*Ixionis supplicium.
Centauri &
Hippocentauri.*

DE AESCVLAPIO EIVSQUE POSTERIS. Cap. IX.

Nunc de Aesculapio, eiusque posteris referendū. Aesculapius traditur Apollinis Coronidisque fuisse filius. Qui natura ingenioque præclarus medicinæ opera impesa, plurima ualitudini hominū utilia inuenit. Adeo autem peritia artis excelluit, ut quamplurimos desperantes sanitatem liberaret à morbo, proptereaque creditus sit nonnullis defunctis uitam restituisse. Ob eam rem tradunt ipsum apud Iouem à Dite accusatum, tanquā ipsius imperium diminuentem, quod indies pauciores interirent, curante Aesculapio. Eaque causa exacerbatum Iouem, fulmine Aesculapium occidisse. Hac morte Apollo iratus, Cyclopes, qui id fulmen fabricarant, interfecit. Quo facto indignatus Iupiter, iussit Apollinem homini in pœnam errati seruire. Aesculapius filios reliquit Machaonem & Podalirium: qui arti paternæ dediti, cum ad Troiam cum Agamemnone accessissent, plurimum Græcis in eo bello in curandis summo studio uulneribus, opitulati sunt, maximam ob id gloriam adepti. Meritis quorum immunitas rerum omnium post bellum est concessa. Sed de his hæc tenent.

Medicina ab Aesculapio exulta.

Machaon & Podalirius.

DE ASOPI FILIABVS ET AEACI LIBERIS. Cap. X.

Nunc de Asopi filiabus. Aeacique liberis scribendum. Ex Oceano ac Thetide fabulæ tradunt, ortos esse filios multos, à quibus flumina cognominata sunt, in quibus Peneus Asopusque extiterit. Peneus in Thesalia sedē eligens, fluuio nomen indidit. Asopus cum Phliuntem ad habitandum elegisset, sumpta in uxorem Methope Ladoni, duos suscepit filios, Pelasgum atque Ismenum: filiosque duodecim. Ismenus in Bœotia habitauit iuxta fluuiū: quem à suo nomine Ismenū cognominauit. Ex filiabus Synope ab Apolline rapta, in eum locum delata est, ubi nunc est urbs ab ea Synope dicta. Horum filius Syrus ipsi imperauit, qui ab eo Syri sunt appellati. Corcyra uero rapta à Neptuno, in eam insulam delata est, quæ ab ea dicitur Corcyra. Ex his natus est Phæacus, à quo Phæacum nomen cœpit. Phæaco filius extitit Alcinous, qui Ulysses in Ithacam deduxit. Salamis quoque à Neptuno rapta est, aduecta que in insulam ab ea Salaminiem appellatam. Ex ea Neptunoque genitus Cenchreus, imperauit huic insule: clarusque inter omnes, serpente miræ magnitudinis, qui incolas uexabat, occidit. Aeginam ex Phliunte Iupiter rapuit: inque insulam aduexit, quæ ab ea est Aegina dicta. Ab Ioue compressa genuit Aeacum: qui in ea regnauit insula. Ab eo creati sunt Peleus, Telamon, Phocus. Horum Peleus disco iacto inuitus Phocum fra-

Peneus & Asopus.

Alcinous.

Aeaci liberi.

I cum fra-

cum fratre interfecit. Ob hanc causam à patre pulsus, in Phthiam Thessaliæ fugiens, ab Actore rege purificatus, in regnum, cum is liberis careret, ascitus est. *Achilles.* Ex Peleo ac Thetide Achilles ortus, cum Agamemnone ad Troiam accessit. Telamon ex Aegina profectus, adiit Salaminem: ubi sumpta uxore Glauca Cychrei Salaminorum regis filia, imperauit in insula. Glauca defuncta Erybia Alchati Atheniensis despondit: ex qua ortus Ajax, postmodum Troiano interfuit bello.

DE PELOPE, TANTALO, OENOMAO,
& Niobe. Cap. XI.

Nunc cum de Pelope Tantaloque atque Oenomao referendum à nobis sit paulò superius historia ordianda est. In Pisa Peloponnesi urbe Mars ex *Oenomaus* Aegina Asopi filia genuit Oenomaum. Hic unicam filiam Hippodamiam *Martis F.* appellauit. Finem uitæ ab oraculo sciscitanti, responsum est, tunc in fata illi concessurum, cum filia Hippodamia nupsisset. Igitur filia nuptias ueritus, decreuit, ut in perpetua asseruaretur uirginitate, hoc maxime existimans pacto uitæ periculum se uitaturum. Multis puellam uxorem sibi dari postulantibus, illis id proposuit certamen, quò qui uictus esset, interficeret, uictor uirginem desponderet. Equorum instituit cursum à Pisa ad aram Neptuni, quæ est apud Isthmum Corinthi. Cursus erat eiusmodi: Oenomaus arietem Ioui sacrificabat: qui uirginem postulabat, quatuor equorum ferebatur curru. Oenomaus sacris peractis, cursu sequebatur præcedentem, auriga Myrtilo: affecutum hasta quæ gestabat manu, interficiebat. Hoc pacto cum multos ob equorum uelocitatem *Pelops Hippo* peremisset, Pelops Tantalique qui Pisam accesserat, uisa Hippodamia, id concipi *damiam duxit.* ens connubium, corrupto Myrtilo, illius opera in uictoria usus est, primusque ad aram Neptuni peruenit. Qua ex re dolore actus Oenomaus, aduenisse responsum existimans tempus, sibi mortem consciuit. Pelops sumpta uxore Hippodamia, Pisæ regnum tenuit. Qui uiribus ac prudentia insignis, cum plurimos in Peloponnesum accolos deduxisset, eam patriam Peloponnesum ab se *Peloponnesi* denominauit. Posteaquam Pelopis meminimus, necessarium uidetur, ne quid *n. men unde.* memoria prætereatur dignum, ut & Tantalum patrem superioribus adiciamus. *Tantalus.* Tantalus Iouis filius diuitijs & gloria insignis, in ea Asiæ parte quam nunc Paphlagoniam uocant, habitauit, plurimum dijs ob generis claritatem charus. Postmodum felicitatem suam insolenter ferens, immortalium secreta, quæ mensæ communionem usque deorum nouerat, palam protulit hominibus. Qua ex causa & uiuus poenam tulit, & post obitum, secundum fabulas, tormentis apud inferos inter scelestos per ætuis punitur. Ex eo Pelops & Niobe orti sunt. Hæc filios septem & totidem filias peperit, summo decore præstantes. Tali prole superbiens, admodum gloriabatur, se Latonæ præferens numero filiorum. Itaque iram motam fabulæ Latonam ferunt, Apollini ut Niobes filios, Dianæ ut filias arcu interficerent, mandasse. Quibus matri obtæperantibus, contigit eodem tempore & abundare filijs Niobem, & carere. Tantalus deorum odio contracto à Paphlagonia ab Ilo Trois pulsus est: de quo & eius maioribus paucis scribemus.

DE DARDANO ET EIVS AD PRIAMUM
usque posteris. Cap. XII.

Prouinciæ Troadi primus imperauit Teucrus, ex fluuio Scamandro atque Idæa Nympha genitus: uir quidem egregius, & qui populos subditos Teucros ab se nominauit. Teucro nata est filia quam Dardanus Iouis filius uxorem sumpsit: regnoque succedens: gentem de suo nomine Dardaniam dixit. Urbem prætea sui nominis iuxta littus condidit. Huius Erichthonius filius primam felicitate excelluit, & fortunis: quæ & Homerus scribit, ditissimum hominem.

mum hominem fuisse, cui tria millia erant equi pascētes prata. Erichthonio na-
 tus est Tros: qui à se populos Troadas appellauit. Hic tres suscepit filios, illum, *Tros.*
 Assaracum, Ganymedem. Illos campestris loca ad habitandum eligens, urbem
 insignem in Troade condidit, ab se Ilium appellatam. Huius filius Laomedon *Ilium.*
 Tithonum genuit ac Priamum. Tithonus in Asiam orientem uersus usque in
 Aethiopiā militās, dicitur genuisse ex Ida filium nomine Memmonem: qui
 cum Troianis auxiliū tulisset, postea ab Achille est interfectus. Priamus ex *Priami liberi.*
 Hecuba uxore cum aliis multis, tum Hectorē genuit: qui uir præclarus Tro-
 iano in bello fuit. Assaracus Dardanis imperans Capym genuit: ex quo An-
 chises natus est, ex quo & Venere Aeneas Troianorum clarissimus. Ganyme-
 des omnium formosissimus à dijs raptus est in pincernam Iouis.

DE DAEDALO MINOTAVRO ET DE MI-
 nois exercitiu aduersus Cocalum regem. Cap. XIII.

DEinceps ad Dædalum & Minotaurum, ad Minoisq; aduersus Cocalū
 Siciliae regem expeditionem transeamus. Dædalus genere Atheniensis *Dædalus, Erichthides.*
 fuit, unus ex ijs qui Erichthidae dicuntur, natus ex Hymetione Eupalami, qui
 fuit ex Athenæ Erichthei filio. Præclarus architectus fuit. Hic multis inuentis
 quæ ad artem pertinerent, quædam miranda effecit, uarijs in locis orbis, ope-
 ra. statuis uerò fabricandis adeo superauit omnes, ut à posteris traditum sit, si-
 gna ab eo facta, cum aspiceret atq; ambulare uiderentur, spirantia existimari.
 Ita enim compositio membrorū apta erat, & suis partibus perfectæ, ut omnes
 ad admirationem alliceret. Priores artifices ita signorum oculos, manus, late-
 ra, crura componebant, ut in multis deficerent. Aufugit autem à patria Dæda-
 lus iam clarus architectura, cædis ob causam huiusmodi damnatus. Talos pu-
 er, sororis Dædali filius ab eo erudiebatur: cum ingenij acuminè præstaret Dæ-
 dalo, primū rotam qua utuntur figuli, inuenit: deinde reperta serpentis ma-
 xilla, paruulum cum secasset lignum, imitatus postea dentium serpentis spissi-
 tudinem, ferram ferrem fabricauit. Qua re multū ad architectorum artem ad-
 iumenti contulit. Similiter reperto torno alijsq; multis instrumentis, magna
 laude celebratus est. Hunc puerum Dædalus inuidia motus, existimans mul-
 to fore magistro superiorem, dolo interfecit. Cū autem puerum sepelisset,
 dolore moestus, cum rogaretur de eo quem sepelisset, serpentem respondit.
 Rem mirandam ducet quis fortasse, animal ex quo ferræ forma sumpta esset,
 fecisse notam pueri cædem. Accusatus homicidij Dædalus, damnatus ab A-
 riopagitis, ad quendam terræ Atticæ confugit populum, qui ab eius nomine
 Dædali uocitati sunt. In Cretam deinde profectus, cum magno in honorem
 propter artem haberetur, in Minois regis amicitiam uenit. Tradunt fabulæ Pa-
 siphæen Minois uxorem cum taurum adamaret, signum boui simile à Dæda-
 lo factum, eoq; modo tauro suppositam, desiderio potitam esse. Ante hoc tem-
 pus Minoem quotannis ferunt speciosissimum omnium taurum Neptuno
 solitum de more sacrificare: cumq; ei taurus esset cæteris præstantior, alium sa-
 crificasse deteriore. Qua ex re iratus Minoi Neptunus, eius tauri amorem
 Pasiphæe iniecit: cui arte Dædali supposita, decantatum fabulis genuit Mino *Minotaurus.*
 taurum natura duplici, ut qui usq; ad humeros taurus, cætera homo esset. Ad
 hoc nutriendum monstrum aiunt à Dædalo Labyrinthum fabricatum, diffici- *Labyrinthus.*
 les habentem egressus, & inscijs penitus irremediabiles. In quo recluso Minotau-
 ro, septem Athenienses pueri totidemq; uirgines singulis annis, sicut antea
 diximus, dabantur. Dædalus iram Minois ex huiusmodi fabricato conceptam ti-
 mens, abscessit ex Creta, Pasiphæes auxiliū nauem ad effugiendū præbentis.
 Post eum fugiens Icarus filius, cū insulam quandam peteret, in mare decidens *Icarus filius.*
 periit: à quo & insula dicta est, & pelagus Icarium uocatū. Ex hac insula abiēs

Dædalus in Siciliam appulit, ad ea delatus loca, ubi Cocalus imperabat: à quo humaniter susceptus est, ac propter ingenium præstas, famamque eius, summa beneuolentia habitus. Tradunt quidam, cum adhuc in Creta esset Dædalus, & à Pasiphaë absconditus, Minoem regem expetentem meritis ab eo poenas cum non reperiretur, & nauis omnes insule scrutari mandasse, & simul pecunias pollicitum, si quis Dædalum inuenisset. At ipse desperato nauis transitu, *Dædali ala.* alas summa arte fabricauit: quas cera compactas, cum suo filijque corpori applicuisset, amboque supra mare auolarent, Icarus cum altius iter tanquam adolescens peteret, solis aestu cera liquefacta, laxatisque alarum iuncturis, in mare decidit. Pater prope mare uolans, alis sapius tinctis, ad Siciliam peruenit incolumis. Que fabula quamuis uideatur miranda tamen eam uoluimus recensere. Dædalus apud Cocalum ac Sicanos diutius commoratus est, præclarus architecturæ artis præstantia. Aedificauit in insula quædam, quæ adhuc permanent opera. Nam prope Megaram fecit eam quæ dicitur piscina, ex qua ingens fluuius Alabo nomine in mare propinquum effluit. Iuxta eam quæ nunc est Acragantina, in loco qui dicitur Camicus, urbem supra petram effecit: ut que expugnari nequeat, munitissimam, illius ascensu ita arcto difficilique reddito, ut aditus a tribus aut quatuor uiris custodiatur. In hac urbe Cocalius regia constructa, thesaurum omnem in ea tanquam inexpugnabili condidit. Tertio aedificauit in ora Selinuntina antrum, ex quo ita euaporabat ab igne fumus, ut adstantibus paulatim sudor ex calore eliceretur: curarenturque cum uoluptate adeuntium corpora, nulla caloris molestia percepta. Est iuxta Erycem saxum præceps præruptum, ultra modum editum: per cuius abrupta angustum difficileque erat iter ad Veneris templum. In eo ducto muro aditum reddidit latiore. Multa præterea à Dædalo opera constructa in Sicilia sunt, temporum uetustate corrupta. Aureum insuper arietem Veneri & Eryci posuit, ea ingenij arte sculptum, ut uiuus existimaretur. Interim Minos classe potens, cognita Dædali in Siciliam fuga, statuit eum bello persequi. Preparatis nauibus à Creta profectus, in Acragantinam appulit: quæ nunc ab eo Minoa uocatur. Expositis copijs, per nuncium à Cocalo tradi sibi Dædalum ad poenam poposcit. Cocalus Minoem ad colloquium accito, quod postularet se facturum pollicitus, domi receptum cum in balneis lauaretur, adeo in longum tempus in thermis detinuit, ut nimio aestu suffocaret. Eius deinde corpus Cretensibus reddidit, prælata obitus causa, quod in lauacro lapsus in aquam calidam periisset. Eius corpus milites magnifice sepeliuerunt, sepulchro ei duplici constructo: uno, in quo posita sunt occulte Minois ossa: alio, palam aedificato Veneri templo, quod multis seculis posteri ut templum Veneris coluerunt. Postea cum Acragantini regnante apud eos Therone urbem conderent, repertum sepulchrum, ossibus in Cretam missis, demoliere. Cretensibus qui defuncto Minoem in Sicilia absque imperio remanserant, inuicem dissidentibus, quidam qui Sicanis assueuerant, contempta patria, in Sicilia mansere. Horum pars urbem condidit, quam ab eorum rege dixerunt Minoem. Pars per littus errans, locum munitum condenda urbi elegit: quam à fonte in urbem fluente Engiam appellarunt. Post captam uero Troiam, Merionen Cretis, & cum eo Cretenses nauibus in Siciliam delatos, ueluti cognatos in ciuitatem suscipere. Hi postea ab Ochyra urbe recedentes, expugnatis nonnullis finitimis, eorum regiones possederunt. Aucti postmodum opibus, templum matribus aedificauerunt, præcipuo eas cultu deas, multisque templum donis honorantes. Has ex Creta aiunt, ubi maxime coluntur, aduectas, Iouem olim clam patre Saturno educasse. Quo merito in coelum sunt in astra, quæ Arctos dicunt, translata. Hæc & Aratus in suo de Astris opere confirmat, inquit eas propter Iouem occulte enutritum in coelum ascendisse. Neque uero æquum uidetur, harum dearum præsens hominibus numen & cultum præterire. Nam eas non solum huius urbis accole, sed etiam ex finitimis quidam, sacris solennibus & alijs honoribus celebrant. Quædam

dam urbes etiam preciosa uasa eorum cultui deputarunt. Futuram enim existimant & priuatis & publicis huiusmodi cultu felicem uitam, & urbibus diuturnam. Vix adeo autem istarum dearum creuit religio, ut accolæ permultis aureis atq; argenteis usq; ad scriptorum tempora donis exornarint. Templū quippe ipsi ædificatum est ingens ac sumptuosum: ad cuius structuram cum loci natura non suppeteret, ab Astygione Agyrinæorum, quæ centum ab eis distat stadijs, saxa aduehi magna impensa curarunt. Cum uerò iter quo necesse erat lapides ferri, asperum esset, ac difficile transitu, quatuor rotarum curribus ad id præparatis, ceterum iugis bouum lapides delati sunt. Sacrarum enim pecuniarum copiæ impensam tanti operis contempserunt. Paulo ante hæc tempora erant eis deabus sacri boues ad tria millia: agri adeo permulti, ut magnū uectigal præberent.

DE ARISTAEO, DAPHNIDE, ERYDICE,

¶ Oryone. Cap. XIII.

Nunc Aristæi acta sequuntur. Hic ex Apolline ac Cyrene Penei filia genita est: de cuius genere quidam ita tradunt. Cùm Cyrene apud Penele: tum uirgo educaretur, Apollo eius forma captus, raptam uirginem in Libyam detulit ad ea loca, in quibus postmodum urbs condita est ab eius nomine Cyrene. Ex ea filium suscepit Eurytheum, quem infantem tradidit Nymphis nutriendum: à quibus triplici nomine est appellatus, Nomiis, Aristæus, Argæus. Ab his Nymphis cum lac coagulare: mel atq; oleum conficere didicisset, primus ea in usum hominū traduxit. A posteris ut Deus meritis hominibus sicut & Bacchus, cultus est. Profectum deinceps in Bœotiam aiunt, Autonon: Coniunx. filius Actæon. en Cadmi filiam uxorem sumpsisse: ex qua genitus est Actæon, quem fabulæ ferunt à suis canibus disceptum. Cuius rei causa ea traditur à nonnullis extitisse, quòd Dianæ concubitum, cùm ueneretur in montibus iuxta templū sitis, appetierit. Alij, quòd se illi Actæon prætulit in uenandi arte. Vtrunq; uerisimile est ad iram deam incitasse, siue enim abhorrentem à cōubio uirginē, ad suam quesuit cupiditatem traducere: siue ausus est se illi in uenationibus anteferre, cū etiam dij in eo exercitio illi cedant: merito irata dea, eum in beluam, ut à canibus laceraretur, conuertit. Aristæum aiunt post Actæonis obitū cum ad oraculum adisset patris, Apollinē respondisse, futurū esse ut Chitum insulā adiret, in qua ei honores impenderentur. Cùm in eam nauigasset, orta per uniuersam Græciam peste, sacra pro Græcis Sirij astri tempore fecisse dicunt: hisq; actis, Etesijs flantibus uentis morbū cessasse. Miranda profectò res huic homini priuatim cōtigit. Nam is qui filium à canibus interemptum conspexit, & astrum cœlestē, quòd & eodē nomine est, & perniciem inferre mortalibus putatur, paucit, & ceteris extitit causa salutis. Postea nepotib. in Chio relictis: in Libyam ad matrem Nympham redijt. Ac deinde in insulā Sardorum profectus, in ea constitit: captusq; insulæ amœnitate, cōsitis arboribus ex agresti reddidit cultiorem. Ibi duos genuit filios, Charinum ac Calicarpum. Ad alias quoq; insulas cum accessisset, in Sicilia aliquandiu cōmoratus est: in qua, cū uarijs fructibus armentisq; referta esset, singulorum usum edocuit. Quo beneficio Siculi, & ij præcipue apud quos nascuntur oleæ, eum pro Deo summo honore coluerunt. Tandem ferunt in Thraciam ad Bacchum transgressum, & percipisse Orgia, & diutius cū eo commoratū, multa ad uitam utilia didicisse. Cùm aliquandiu in monte qui Hæmus dicitur, habitans, postmodum non comparuisset, deorū immortalium honores non solum à barbaris, sed à Græcis quoq; affectus est. Post Aristæū Daphnis atq; Eryx adijciuntur. Erycē tradunt Veneris ac Butæ regis cuiusdā indigenæ insignis gloria filium extitisse. Hic propter nobilitatē maternam præclarus apud homines fuit, & imperitauit insulæ parti. Condidit quoq; super locū excelsum ex suo nomine urbem præclarā, in

Venus Eryci-
na.

Veneris culto-
res.

Daphnis.

Bucolica.

Messanae fre-
tum.

Sicilia à con-
tinere auulsa.

cuius arce matri dicato templo, & uasis illud & uarijs ornauit donis. Eam Ve-
nus urbem, tū incolentium religione, tum filij pietate allec̄ta, plurimū dilexit:
à qua Venus Erycina dicta est. Mirabitur quis fortasse huius templi famam.
Nam cum aliorum templorū gloria ad summū perducta, quandoq; aliqua ob-
ducta sit calamitate, solius templi huius cultus atq; honor à primordio coepti
nunq; defecerunt, semper in melius aucti. Et quidem præter honores ab Eury-
ce institutos, Aeneas postmodum Italiam petens, cum in Siciliam appulisset,
plurima dona Veneris ueluti matris tēplo obtulit. Sicani deinde multis post
seculis hanc uenerati deam, eius templum sacris donisq; permultis ornarunt.
Ab Atheniensibus postea quia eam partem Siciliae tenuere, Venus præcipue
summo studio culta est. Romani postremò uniuersæ insulæ imperantes, supe-
riores omneis in huius deæ cultu haud immeritò excefferunt, suum genus ad
hanc referentes: propterq; eam prospera usi in rebus fortuna, eorū imperij cau-
sam meritò gratia honorēq; profecuti sunt. Consules enim militesq; qui in in-
sulam transcendunt, ac omnes qui cum imperio aliquo illuc adeunt, cum ad
Erycem ueniunt, præcipuis sacris honoribusq; templum uenerantur: omniq;
abiecta imperij seueritate, in puerorum ac mulierum remissionem hilaritatēq;
conuersi, solū eo pacto gratum suum aduentum esse dea putant. Senatui e-
ius deæ cultus atq; honor cure præcipue fuit. Statuit enim in eius honorē fide-
lissimas Siciliae urbes decem & septem numero aurum Veneri conferre. Mili-
tes quoq; ducenti ad eius tēpli tutelā deputati sunt. Sed de hac dea satis: nunc
ad Daphnidem ueniendum. Sunt montes in Sicilia quos Erios uocāt. Hos lo-
ci natura tanquam continua estate amœnos atq; uberes reddit. Fontes sunt in
eis densis undiq; arboribus, aquæ præter ceteras dulces. Frequentes quoq; in
eis quercus, crauiorem quā qui apud alios nascuntur, fructum reddunt. Do-
mesticae etiam arbores, & uites permultæ, copiaq; ingenti mala nascuntur. A-
deo autem fructiferi montes sunt, ut aliquando Carthaginensium exercitum
permagnum fame superueniente abunde nutrierint. In huius regionis sylua
admodum amœna, in qua diuertebantur Nymphae, ex Mercurio & Nympha-
tes sunt, appellatus est Daphnis. Educatus à Nymphis, bouum permulta posse-
dit armenta: à quorum cura Bubulcus dictus est. Cum esset ingenio acri, stu-
diumq; plurimum gubenandis bobus impenderet, carmen Bucolicum, quod
etiam nunc usq; à Siculis in precio habetur, inuenit. Tradunt in super illum in
Dianæ gratiam uenandi studio impendisse operam, eamq; fistula & cantu bu-
colico apprime oblectasse. Huius amore captam Nympham prædixisse illi tra-
dunt, si cui alteri iungeretur, se illum uisu priuaturam. Postmodum quadam
regis filia ab se ebrío stuprata, oculis (ut prædictum fuerat) captus est. Sed de
Daphnide iterum referetur. Nunc de Orione paucis scribendum uidetur. Fe-
runt hunc tum magnitudine, tum robore corporis heroes excedentem, & ue-
natorem fuisse, & opera effecisse multa amore laudis. Nam Zanclo in Sici-
lia regnante, urbem ab eo dictam Zanclem, quæ nunc Messana est, ædificauit.
Portum præterea, iacta mole, Acten nomine construxit. Quoniam Messanae
mentio incidit, haud ab re erit quæ de eius freto feruntur, recensere. Tradunt
prisci rerum scriptores, Siciliam olim fuisse Italiae coniunctam: sed postea ex
huiusmodi causa insulam euasisse. Qua parte angusta continens ab utroque
maris latere æstu colligebatur, dirupta maris fluctibus terra, aquam peruiam
fecisse: à qua terræ scissura Rhegium is locus appellatus est, ac multis postmo-
dum annis condita ibi urbs idem fuit nomen sortita. Quidam tradunt, terræ-
motu scissam continentem, dedisse mari locum, ac propterea diuisam à conti-
nenti Siciliam insulam effectam. Hesiodus poëta contra sentit. Ait enim, aper-
to mari promontorium quod iuxta Pelorum mōtem est, aggerasse Orionem:
in q; eo templū Neptuno, quem incolæ præcipuo honore colerent, fabricasse.

¶ Quod

Quod opus cum consummasset, ad Eubœam diuertit: deinceps propter famam inter astra annumeratus, immortale nomē adeptus est. Quam rem Homerus quoque in Necyia multorum uersuum testimonio asserit. Postea uerò quam de hominibus ac semideis, prout à principio sumus polliciti, scripsimus, finem huic libro statuemus.

DIODORI SICVLI LIBER QVINTVS.

DE IIS QUAE FABVLOSE DE SICILIA FERUNTUR, & de figura & magnitudine insule. Cap. I.

Um omnia in quibus historia uersatur, complecti rerum scriptores deceat: tum uerò maxime, quomodo quæque res singulatim describendæ sint, cura uidetur suscipienda. Non enim tantummodò hæc notatio particularis, diligentiæque priuatis hominibus ad conseruandas augendasque fortunas proficit, uerum historicis etiam plurimum affert decoris atque ornamenti. Quidam, quorum ob eloquentiam ac rerum gestarum copiam meritò laudatur opus, in singularum rerum descriptione aberrarunt: ut eorum labor atque industria à legentibus in recensenda historia comproberetur, scribendi ordo non careat reprehensione. Timæus sanè tum temporum exquisitam diligentiam, tum plurimarum rerum historiam tradens, quod nimium operæ in alijs redarguendis impenderit, culpatur: quia ex re à nonnullis Epitimæus, hoc est, obtrectator est cognominatus. Ephorus historiam contexens, eloquenter singula priuatim diligenterque retulit, libros suos in res singulas partitus. Huius nos morem quoad facultas tulit secuti, præsentem librum describendis insulis distribuimus: in quæis primum se offert Sicilia, quæ optima insularum omnium, rerum antiquitate cæteras antecellit. Hæc olim Trinacria à forma primum appellata, Sicania deinceps ab incolis dicta est: postremò Italis qui Siculi dicebantur, in eam uulgò profectis, Siciliam dixere. Est eius ambitus stadiorum quatuor millium trecentorum sexaginta. Nam trium laterum unum à Peloro Lilybæum usque, mille stadia & septingenta complectitur: à Lilybæo ad Pachynum, agri Syracusij stadia sunt mille & quingenta. Reliquus ambitus protenditur stadijs mille centum quadraginta. Tradunt Siculi, ducta ex antiqua à progenitoribus fama, Siciliam Cereræ ac Proserpinæ sacram esse. Fabulantur poëtarum quidam, post Plutonis ac Proserpinæ nuptias hanc insulam ab Ioue Anacalyptræ Nymphæ traditam. Sicanos autem, qui in ea antiquitus habitauerunt, indigenas esse, præcipui scriptores tradunt. Has simul deas primum in Sicilia uisas, in quæ ea primo frumentum terræ bonitate ortum: sicut & clarissimus testatur poëta, inquit omnia ibi sua sponte terram producere. In agro Leonitino, multisque præterea Siciliæ locis, etiam nunc triticum agreste oritur. Denique si queritur ante frumenti usum, ubi primum id repertum sit, consentaneum est primas tribuere optimæ regioni.

DE CERERE, AC PROSERPINA, ET
frumenti inuentione. Cap. II.

Has deas certè repertrices eius constat magno in honore apud Siciliam esse. Raptam uerò ibi proserpinam, argumentum esse uolunt, quod hæc deæ in hac tanquam insula admodum eis dilecta habitauerint. Raptum Proserpinæ